

Pogajanja o zakonu o delovnih razmerjih se nadaljujejo

Kot nam je povedal Dušan Semolič, se je to sredo začel nov krog pogajanj o predlogu zakona o delovnih razmerjih. Posebna strokovna delovna skupina je v zadnjem mesecu uskladila kakšnih 30 členov, kar je pogajalcem dokaj olajšalo delo. Med usklajenimi členi so tisti, ki opredeljujejo delovni čas (ta bo na teden znašal največ 40 ur). Usklajeni so tudi členi o počitku. Poleg dnevnega počitka je delodajalec dolžan delavcem zagotoviti tudi tedenski počitek. Po sedmih dneh dela imajo delavci neodtujljivo pravico do 24-urnega počitka. Če bo to določilo v zakonu ostalo, bodo trgovci, ki so sedaj prisiljeni delati

vsak dan, lahko od delodajalcev zahtevali, da so na nedeljo ali kakšen drug dan prosti.

Usklajene so tudi določbe o izrabi letnega dopusta. Delavci imajo pravico dopust izkoristiti v več delih, vendar mora en del trajati najmanj dva tedna. Delodajalci so delavcem dolžni zagotoviti, da do konca leta izrabijo vsaj dva tedna dopusta. Delavci pa bodo imeli pravico v dogovoru z delodajalcem neizrabljeni dopust izkoristiti najkasneje do konca junija naslednje leto.

Pogajanci se bodo osredotočili zlasti na 50 členov, pri katerih so interesi delodajalcev in sindikatov zelo različni. Med njimi so: štetje

odmora med delom v delovni čas, dodatki k plačam, zaščita sindikalnih zaupnikov, zaščita starejših delavcev ...

Na pogajanjih to sredo so pogajalci porabili največ časa za razpravo o vlogi sindikata pri varovanju pravic svojih članov. Nobe-nega spora ni več, da ima sindikat pravico ščititi pravice svojih članov in jim nuditi pomoč v različnih postopkih pred delodajalcem. Manj enotna so mnenja o tem, kateremu sindikatu naj bo delodajalec dolžan pošiljati predloge svojih internih aktov. Različni sindikati so namreč organizirani različno. Večina jih ima v podjetjih in zavodih svoje podružnice, nekateri sindikati pa imajo v podjetjih le zunanje zaupnike ali pooblaščenca.

Pogajanja se bodo nadaljevala v ponedeljek. Pogajalci bodo skušali še pred dopusti uskladiti čim več členov predloga zakona, ki že predolgo čaka na sprejetje.

F. K.

Odprto pismo Gospodarski zbornici Slovenije in Združenju delodajalcev Slovenije

Republiški odbor SKEI Slovenije je na seji 4. julija ocenil, da so pogajanja o spremembah in dopolnitvah kolektivne pogodbe dejavnosti zašla v slepo ulico. Predstavniki delodajalcev želijo predvsem znižati pravice delavcev iz veljavne kolektivne pogodbe in ne pristajajo na pogajanja o povečanju izhodiščnih plač. Republiški odbor je svojo pogajalsko skupino pooblastil za prekinitve pogajanj o normativnem delu kolektivne pogodbe, če delodajalci ne bodo pristali na dvig izhodiščnih plač. Izvršni odbor SKEI bo hkrati začel priprave za takšne oblike sindikalnega boja, s katerimi bo mogoče doseči dvig izhodiščnih plač.

Albert Vodovnik, predsednik SKEI Slovenije

Z Mirkom Vošnerjem, predsednikom zbornice varnosti in zdravja pri delu, smo se pogovarjali o uresničevanju novega zakona o varnosti in zdravju pri delu. Povedal je, da imajo delodajalci le še dva tedna časa, da izpolnijo svoje obveznosti, zlasti oceno tveganja in izjavo o varnosti dela.

Stran 13

Srečko Čater, Nevenka Murn, Alenka Kubik in Peter Vrisk so prejšnji teden podpisali dopolnjeno kolektivno pogodbo za kmetijstvo in živilsko industrijo ter njeno tarifno prilogo. Po njej se bodo izhodiščne plače julija povečale za pet odstotkov, konec leta pa še za dodatna dva odstotka. V podjetjih, ki bodo imela težave s povečanimi izplačili, bo Sindikat KZI še naprej vodil razumno politiko, je ob podpisu poudaril Srečko Čater.

Eddie Higgins, strokovnjak irskega sindikata, o enakopravnosti

Ženske na Irskem niso enakopravne z moškimi

V Siptu je organiziranih 250.000 zaposlenih v industrijskih, strokovnih in tehničnih službah. Ker to pomeni 44 odstotkov vseh sindikalno organiziranih, je ta sindikat, povezan v kongres irskih sindikatov, najmočnejši v tej državi. Siptu je zelo hierarhično organiziran, želijo ga spremeniti in modernizirati, vendar gre to zelo počasi.

Diskriminacija se začne v družini

Irška vlada meni, da še ni prišel čas, ko naj bi bila moški in ženska za enako delo tudi enako plačana. Pri tem jo podpirajo tudi delodajalci, ki hkrati zatrjujejo, da bi izenačitev plač povzročila ukinitve številnih ženskih delovnih mest. Vendar je Irška že leta 1976 sprejela zakon, po katerem naj bi bile ženske plačane enako kot moški, poleg tega naj bi imele tudi enako pravico do izobraževanja in zaposlitve. Zakon žal ne spreminja zakorenjenih družbenih odnosov, pravi Higgins. Po njegovih besedah se diskriminacija med moškimi in ženskami začne že v družini. Fantom je vnaprej določena drugačna vloga kot dekletom. Že otroci se torej naučijo razlikovanja med spoloma in s starostjo se diskriminacija le razvija. V šoli razlikovanja naj ne bi bilo, vendar se na tretji stopnji izobraževanja ženske odločajo le za humanitarne poklice, ne pa za znanost. Razlike nastajajo tudi zaradi porekla. Fant iz delavskega razreda lahko, če ima srečo, pride tudi na univerzo, dekleta pa sploh ne more. Tudi ustava daje moškimi pravico do dela, ženskam pa pravico ostati doma, skrbeti za dom in vzgajati otroke. Ker Irke nimajo niti pravice, da bi same odločale o rojstvu otroka, številne plačujejo abortuse v Angliji. Ker so jim to prepovedali, so se obrnile na Evropsko sodišče, ki jim je to dovolilo, saj je pravica do potovanja neodtujljiva. Pravica do ločitve je bila uzakonjena šele leta 1988, tudi pri njej je sodelovalo Evropsko sodišče. Evropsko konvencijo o človekovih pravicah so šele lani vključili v irsko pravo.

Ker dela veliko več moških kot žensk, je tudi upokojenk zelo malo. Državne (socialne) pokojnine ne omogočajo preživetja. Tako moški kot ženske morajo za upokojitev zbrati 40 let zavarovalne dobe. Zavarovanci, vključeni v najboljše pokojninske načrte, lahko pričakujejo, da bo njihova pokojnina znašala dve tretjini zadnje plače, večina pa lahko pričakuje le polovico plače. Prav sedaj v Siptu razvijajo pokojninski sklad, ki bo zavarovancem omogočal, da zavarovalne premije prenesejo z enega v drugo podjetje.

Med zaposlenimi je le 20 odstotkov žensk. Ker je brezposelnost uradno le triodstotna, to dokazuje, da se ženske na zavodu za zaposlovanje ni-

Funkcionar največjega irskega sindikata Siptu Eddie Higgins je prejšnji petek na seminarju v Domu sindikatov v Ljubljani govoril o enakopravnosti v Evropi (seminar je del programa Evropske unije Leonardo, ki poteka v več državah). Predstavil je tudi svoj sindikat in nekatere metode, s katerimi se želi ta sindikat bolj uveljaviti med ljudmi. Udeleženci iz ZSSS so ga seznanili z našo sindikalno organiziranostjo in enakopravnostjo v naši družbi. Predavatelj je uvodoma poudaril, da Irski na referendumu niso glasovali proti širjenju Evropske unije, ampak zlasti proti birokratom v Bruslju. Na Evropsko unijo Irski gledajo pozitivno, saj je ta napredna in se je zaradi včlanitve vanjo v tej konzervativni državi marsikaj spremenilo.

Eddie Higgins

majo pravice niti prijavi. Ustava in zakoni ženske spodbujajo, naj ostanejo doma in skrbijo za otroke, pravi Higgins. Tudi otroškega varstva ta država še ni organizirala. Da se razmere ne izboljšujejo, sta "zaslužni" tudi obe cerkvi, ki sta zelo močni in konzervativni.

Sicer pa je neenakost na Irskem opazna tudi na drugih področjih. Ker nimajo sistema obveznega zdravstvenega zavarovanja, so številne zdravstvene storitve dostopne le tistim, ki jih lahko plačajo. Na operacijo kolka čakajo Irski po dve leti.

Razlikovanje poteka tudi na podlagi kulture, rase, barve kože, jezika. Na Irskem bodo kmalu potrebovali 300.000 novih delavcev, in ker jih doma nimajo dovolj, bodo prisiljeni zaposlovati tudi tujce. Higgins misli, da jih bo irska družba poskušala naseliti kar v nekatere gete. Irsko gospodarstvo je med tistimi, ki se v zadnjih letih razvijajo najhitreje. Njihove plače dosegajo že 76 odstotkov povprečja Evropske unije, pred desetimi leti so bile polovico nižje.

Plače so najprej rasle počasneje, sedaj pa hitreje

Zaradi tega bo Irška prenehala prejemati pomoč Evropske unije (prejeti denar, bilo ga je veliko, so zelo pametno uporabili) in bo začela sama vplačevati za druge. Sedaj se Irski učijo upravljati z velikim dohodkom in živeti z uspehi.

Irška je največji izvoznik računalniške tehnologije. Še pred leti dominantno kmetijstvo je vse manj pomembno. Ljudje množično zapuščajo zemljo in se selijo v mesta.

Irski sindikati imajo zadnjih 15 let z vlado in delodajalci socialnoprtnerske odnose. Pred petimi leti so se pogajali o socialnem sporazumu in dogovorili, da bodo plače rasle počasneje kot inflacija. Ker irsko gospodarstvo ni nadzorovano, so sindikati s tem precej tvegali. Vendar se jim je to splačalo, saj so tri leta izgubljali, dolgoročno pa pridobili. Sedaj je inflacija manjša od petih odstotkov, plače pa rastejo nekoliko hitreje. Povprečna plača je 320 irskih funtov na teden. To pa ni veliko, saj Irski plačujejo kar visoke davke.

Siptu je v želji, da bi sam sebe izboljšal, med članstvom izvedel anketo. Kar 50.000 svojih članov je vprašal, kaj mislijo o njem. Odgovori so bili grozljivi, pravi Higgins. Anketiranci so za sindikaliste rekli, da gre za kopico starih utrujenih in nekoristnih ljudi v sivih plaščih.

Dejali so tudi, da tistih, ki bi radi kaj vprašali, nikoli ne poslušajo do konca in da tudi na postavljena vprašanja ne dajejo odgovorov. Člane zelo moti to, da ne vedo, kako sindikalni organi sprejemajo odločitve. Kljub tem kritikam je 20 odstotkov vprašanih dejalo, da so v sindikatu aktivni, kar 80 odstotkov vprašanih pa je ponosnih, da so člani sindikata.

Siptu se je približal tudi mladim

Ker so z anketo želeli spremeniti in izboljšati delo in organiziranost sindikata, so se na podlagi njenih rezultatov odločili za organizacijske spremembe. Pri njihovem kreiranju so se zgledovali po uspešnih in modernih podjetjih.

Najprej so se odločili, da bodo svoje člane obravnavali kot poslovne

Seminarja so se udeležili: Katarina Lavrin Marenče, Miša Popovič, Mira Videčnik, Cilka Popovič, Erika Kerčmar, Pavle Vrhovc in Vanda Rešeta.

Pogovor z Albertom Vodovnikom, predsednikom SKEI

Zahteva za desetodstotno povečanje plač

Republiški odbor SKEI je prejšnji teden obravnaval več pomembnih vprašanj: rezultate pogajanj o spremembah kolektivne pogodbe dejavnosti, gradivo Evropske zveze kovinarjev (EMF) o industrijski politiki in financiranje ZSSS. Predsednika SKEI smo zaprosili, naj predstavi vsebino posameznih vprašanj in odločitve najvišjega organa sindikata.

Lahko na kratko predstavite gradivo EMF o industrijski politiki?

EMF je pripravil več gradiv, nekatera so še v fazi sprejemanja. Poročilo o vodenju prestrukturiranja vsebuje metode, ki naj bi omogočile, da ta proces ne bi potekal le na škodo delavcev in v korist kapitala. V tem gradivu med drugim piše, da prestrukturiranje, ki ne upošteva interesov delavcev, dolgoročno ne more biti uspešno. Piše tudi, da se morajo podjetja neprestano prilagajati spremembam in tako zagotavljati dobro plačana delovna mesta. Podjetja in zaposleni imajo skupni interes, da obvladujejo prestrukturiranje v skupno korist.

V procesih globalizacije niso udeleženi le naši delavci v delih velikih multinacionalk, ampak tudi v domačih podjetjih. Imamo prav?

Kot nam pripovedujejo kolegi iz držav na območju nekdanje Jugoslavije, sta Gorenje in Iskra res že mali multinacionalki. Kolegi želijo, da uprave naših podjetij opozorimo na potrebnost kolektivnih pogajanj in vodenje socialnega dialoga.

In kako bodo EMF in njegove članice vplivale na spremembo procesov globalizacije?

Poleg pogajanj v podjetjih in tudi prek evropskih svetov delavcev si bomo sindikati prizadevali tudi za razvijanje socialnega dialoga na državni ravni. Ker ti procesi ne bodo stekli sami od sebe, bomo začeli lobirati v političnih strankah, vladah in parlamentih. Povsod moramo pridobiti somišljenike in tudi zaveznike. Če bo kapital podjarmil delo, bo prihajalo do socialnih konfliktov, ki ne bodo v korist nikogar.

Kako pa bo SKEI sodeloval v procesih umirjanja razmer na Balkanu in povezovanja teh držav z Evropsko unijo?

Razmere na Balkanu se res še ne umirjajo. Vzrok za to je tudi v kapitalu, ki še ne omogoča vodenja socialnega dialoga. Evropa bo Hrvaško, Makedonijo in druge nove države še nekaj časa pustila v

Albert Vodovnik: "Plače se morajo precej povečati."

čakalnici. EMF pa bo sindikate s tega področja verjetno sprejel kot opazovalce.

Za vsako kandidatko bo EMF pripravil poseben projekt in za njegovo uresničitev organiziral velik seminar. Naš mentor Svenska Metall (sindikat švedskih kovinarjev) bo tak seminar za SKEI organiziral prihodnjo pomlad.

In kaj je bistvo politike, ki jo bo skušal uveljaviti EMF?

To, da kandidatke ne bomo članicam Evropske unije povzročale socialnega dampinga. Da ne bomo povzročili zniževanja plač in drugih pravic delavcev v Uniji.

Če prav razumemo, se bodo plače pri nas in drugih kandidatkah precej povečale?

Plače ne bodo takoj enake kot v Nemčiji ali Avstriji, morajo pa se precej povečati. Naši delodajalci, ki že ustvarjajo izjemno velike dobičke, se tega še ne zavedajo in delavcem niso pripravljeni primakniti ničesar. Povedali jim bomo, da je za to skrajni čas.

se je Siptu začel pojavljati na televiziji in radiu. Prej so člani molče poslušali kritike na račun sindikata, sedaj nanje odgovarjajo, saj so jih za to usposobili. Člani se za sindikat potegnejo zlasti takrat, ko kdo reče, da od njega ni nobene koristi.

Rezultat teh aktivnosti je skoraj 50.000 novih članov v lanskem letu. Sindikat je tako začel spet pridobivati pri moči in pomenu v družbi.

Siptu je s študentsko organizacijo podpisal sporazum o medsebojni podpori. Na njegovi podlagi daje sindikat študentom brezplačne informacije o problemih, povezanih z delom na delovnih mestih. Sindikat tako dela za ljudi (jih tudi pridobiva), preden se prvič zaposlijo. Seveda računa, da bodo kasneje, ker bodo imeli s sindikatom pozi-

Pogajanja o spremembah kolektivne pogodbe dejavnosti in njene tarifne priloge vodite že dalj časa, so že kakšni rezultati?

Pogajanja so zaradi obnašanja delodajalcev že nekaj časa v slepi ulici. Naši partnerji so izbrali nenavadno taktiko: uradno so za pogajanja, vendar jih zavlačujejo na vse možne načine.

Lahko to opišete?

Že četrtič pogajalci za mizo niso mogli doseči napredka pri manj pomembnem vprašanju – zaščiti sindikalnih zaupnikov.

Kako boste ukrepali?

Republiški odbor je ob obravnavi poročila pogajalske skupine sklenil od sprejetja nove delovnopravne zakonodaje prekiniti pogajanja o normativnem delu kolektivne pogodbe. Pogajali se bomo le o tarifni prilogi, če tega ne bodo sprejeli, bomo to izsilili.

Kako?

Prihodnji sestanek pogajalskih skupin bomo skušali organizirati 17. julija. Če na naš predlog, da se plače avgusta povečajo za 10 odstotkov, ne bodo pristali, bomo pripravili različne oblike pritiska. Kakšne bodo, ne bom povedal. Bodo pa tako učinkovite, da bodo delodajalci sami prosili za pogajanja. K temu jih bo zaradi negativnih posledic na narodnogospodarskem področju silila tudi politika.

Zaradi vodenja Slovenskih železarn ste večkrat postavljali javne zahteve. Ste že kaj dosegli, boste še kaj ukrenili?

Čeprav smo vlado in ministre že večkrat opozorili, da vodstvo Slovenskih železarn načrtno zavaja javnost, pristojni še niso ukrepali. Zaradi tega je SKEI prisiljen angažirati kriminaliste, da raziščejo nepravilnosti pri privatizaciji in prodaji železarskega premoženja. Računamo, da bomo z njihovo pomočjo lahko pripravili ovadbo za Matiča Tasiča in Tiborja Šimonko iz uprave ter Mirjam Jan Blažič iz strokovne službe Slovenskih železarn.

Kakšen cilj pri tem zasledujete?

Želimo razčistiti z nepravilnostmi in prispevati k boljšemu gospodarjenju z državnim premoženjem. S premoženjem Slovenskih železarn in družb v njihovi sestavi je treba odgovorno gospodariti. To je potrebno tudi zaradi delavcev, ki pridno delajo. Nedopustno je, da posamezne družbe prodajajo trgovec in različnim posrednikom. Morali bi jim poiskati strateške partnerje.

Na seji ste govorili tudi o financiranju. Kaj ste sklenili?

Dogovorili smo se, da bomo nov pravilnik ZSSS spoštovali. Pri delitvi denarja bomo upoštevali 16. in 17. člen. Zaradi pravilnika ZSSS smo morali spremeniti tudi nekatere svoje sklepe. Ta torej se bomo s predsedniki in sekretarji naših območnih organizacij pogovarjali o izvedbi spremenjenih finančnih aktov.

stranke. Zaradi tega so člani začeli izobraževati. S tem so želeli doseči, da ne bodo od sindikata le pričakovali, da bo zaščitil njihove pravice iz dela, ampak da bodo tudi razumeli, kako je te pravice mogoče izboljšati, kako je mogoče doseči, da bodo živeli boljše. Povedali so jim, da je sindikat odgovoren prav za to.

Ko so odkrili, da mladi sindikata ne štejejo za pomembno organizacijo, so skušali to spremeniti tako, da so se jim približali. Organizirali so pogovore z majhnimi skupinami ljudi in jim predstavili sindikat in koristi članstva. Spoznali so, da večina članov ni vedela, kaj vse sindikat dela. Zlasti za mlade so uredili spletne strani, uredili možnost brezplačnih telefonskih klicev. S svojimi reklamami

ktivne izkušnje, vanj vstopili. Čeprav večina študentov dela s skrajšanim delovnim časom (največ v gostinstvu), pa pred delodajalci zastopajo le uste, ki se v sindikat včlanijo. Vsem študentom na tretji stopnji je Siptu dal sindikalno kartico, na kateri so številke dežurnih telefonov, spletnih strani in drugih podatki. Ko so učitelji nedavno stavkali za 34-odstotno povečanje plač, jim je vlada nasprotovala. Vlada je poskušala proti učiteljem izkoristiti tudi študente. Ker je Siptu povezan s študenti, se je z njimi dogovoril za demonstracije v podporo učiteljem. Higgins misli, da sindikat s takšnimi novimi prijemi kreira tudi sindikalno gibanje za bližnjo prihodnost.

Franček Kavčič

V dobrem podjetju delavci drugače gledajo na sindikat

Donedavni predsednik SKEI v Eti, Silvij Štremfelj, o delu sindikata v podjetju v minulih enajstih letih

S Silvijem Štremfljem, ki je zadnjih enajst let vodil sindikat SKEI v podjetju Eta iz Cerknega, smo dlje časa načrtovali pogovor, vendar so nas prehiteli nedavne volitve v organe sindikata v Eti. Na njih je bil za predsednika SKEI v podjetju izvoljen Evgen Bajt. Nič zato, smo si dejali, se bomo pa pogovorili z obema, z dosedanjim predsednikom o tem, kako je sindikat deloval v minulih letih, z novim pa o vprašanih, ki jim bo sindikat v prihodnje posvečal največ pozornosti. Vendar je Evgen Bajt menil, da je za pogovor z njim kot predsednikom sindikata še prezgodaj. Tako smo le s Silvijem Štremfljem obujali spomine na čas, ko je vodil sindikat.

Predsednik SKEI ste bili zadnjih enajst let, od katerih so bila zlasti prva polna dogodkov; spremenil se je družbeni sistem, prišla je osamosvojitve, povezana z naporji za ohranitev čim več podjetij. Kaj se vam je iz teh let delovanja sindikata najbolj vtisnilo v spomin?

Vsekakor spremenjeni pogoji delovanja. Sindikat, zlasti njegovo vodstvo in jaz kot predsednik, smo se morali kar naprej dokazovati kot predstavniki delavcev in zagovorniki njihovih koristi. Kaj sindikat počne, kaj je naredil, ali ni preveč zlizan z vodstvom podjetja? Seveda je, sicer bi lahko naredil več v korist članov! Takšna razmišljanja in trditve so spremenjale sindikat in njegovo vodstvo vsa ta leta. Seveda so netočna, sindikat v Eti ni deloval pod vplivom vodstva, temveč neodvisno. Menim, da se mora sindikalist obnašati podobno kot menedžer. Skrb sindikata je ohranitev čim več delovnih mest, seveda ne za vsako ceno, zato smo obojestransko korist vedno imeli pred očmi. Da smo lahko pridobili podatke, da smo skupaj z vodstvom iskali primerno pot za reševanje odprtih vprašanj in pri tem naleteli na razumevanje vodstva, ni mogoče enačiti s povezanostjo z vodstvom, z delom po navodilih vodstva. Vendar sem vztrajal pri vodenju sindikata tako, da smo lahko kadarkoli sedli k pogovoru, pogajanjem z delodajalcem, se pogovorili o težavah, izmenjali argumente in našli rešitev, primerno za večino zainteresiranih. Če bi sindikat postavljala in uveljavil pretirane zahteve, bi šla uspešnost tovarne lahko v drugo smer; tega smo se zavedali in zato smo iskali rešitve, ki bi bile dobre tudi dolgoročno.

Delavci se v Eti vsa ta leta niso obremenjevali z vprašanji, ali bodo dobili plače, ali so ogrožena delovna mesta, niso bili pod pritiskom kot drugje. Zato so na sindikat, kaj jim nudi, gledali z drugih zornih kotov.

Kaj jim je nudil?

Trdim, da sindikat delavcem tudi takrat, ko ne gre za boj za plače ali za obstanek delovnih mest, veliko nudi. Pravna pomoč je zagotovljena prek območne organizacije ZSSS. Vsak član sindikata ima pri nakupu v naši blagovnici nekaj popusta. Sindikat regresira članom del cene smučarskih kart; včasih nam je

Silvij Štremfelj: Zaposleni v Eti ta čas, kar sem bil predsednik SKEI, niso čutili prave potrebe po zaščitniški vlogi sindikata, zato so ga ocenjevali z drugih zornih kotov, pogosto tudi neupravičeno, da je 'zlizan' z upravo.

uspelo dati ob koncu leta vsakemu članu vrednostne bone iz članarine. Imamo organiziran sklad vzajemne pomoči, kreditiramo nakup ozimnice. Sindikat je vsakemu članu, ki je imel težave, prisluhnil in mu jih pomagal rešiti.

Ali se je sindikat že pogovarjal z upravo glede prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja?

Tega še nimamo urejenega. Ko bo to dokončno dozorelo, bo tudi naša uprava imela posluh za to in bo poiskala primerno rešitev. Konkretneje pa se še nismo pogovarjali.

Slišali smo, da so plače v Eti razmeroma nizke. Ob tem je pozitivno klimo med zaposlenimi težko vzdrževati?

Plače ne morejo biti vzrok za slabo razpoloženje. Eta je vedno spoštovala določila kolektivne pogodbe in redno izplačevala plače, ki so v povprečju za kakih 20 odstotkov višje od ravni v panožni kolektivni pogodbi in na ravni regijskega povprečja. V zadnjih letih ne vem za te-

žave zaradi plač ali da bi izplačilo kasnilo. Je pa seveda relativno, kaj so visoke in kaj nizke plače. Jaz trdim, da plače v Eti niso slabe, zlasti v primerjavi z nekaterimi drugimi področji, na primer Štajersko. Le-te so se prvega januarja letos povečale za predvideno letošnjo inflacijo in so bile že v prvem kvartalu višje od ravni, določene s kolektivno pogodbo dejavnosti. Zaradi nizke sestave zaposlenih to ni slabo.

Tudi Eta je bila deležna izgube jugotrga. Ali se je takrat število zaposlenih močno zmanjšalo tudi v Eti, podobno kot v nekaterih drugih podjetjih v Sloveniji?

Pred desetimi leti je bilo zaposlenih okoli 1700, zdaj pa nas je še kakih 1400, torej je bil osip delavcev predvsem na račun mehkih variant, zlasti upokojitev po stari pokojninski zakonodaji. Eta je sicer vseskozi posodabljala tehnologijo in so se pri tem pojavljali tudi presežki zaposlenih, vendar smo vedno poiskali ustrezno rešitev zanje, bodisi z dokurom delovne dobe ali pa smo pomagali tistemu, ki je želel odpreti lastno dejavnost, v skladu z veljavno zakonodajo. Tudi vodstvo je pokazalo veliko poslušnosti za mehke rešitve prevelikega števila zaposlenih.

V starem režimu je bil družbeni standard pomembna sestavna socialnega življenja delavcev. Kaj od tega je v Eti bilo prej in kaj je še ostalo?

Sindikat nikoli ni imel v lasti počitniških zmogljivosti in tudi podjetje jih nima.

Ali so pri vas delavci, ki bi zaradi težavnih pogojev dela potrebovali preventivne počitnice v zdraviliščih?

Za zdravniške preglede skrbi v Eti posebna služba, vendar ne bi znal povedati ali so takšna delovna mesta, po katerih vprašujete.

Koliko članov ima SKEI v Eti?

Ko sem bil predsednik, se je število članov gibalo med 500 do 600, drugi delavci pa so sindikalno niso bili organizirani. SKEI je v podjetju edini sindikat. Del krivde za sorazmerno malo članov vzamem nase, ker sem vodil premalo aktivno politiko včlanjevanja novih članov.

Vaše delo v sindikatu v prihodnje, zdaj ko niste več predsednik? Imate morda še ambicije delovati?

Vsaj v začetku bom moral novemu predsedniku pomagati s svojimi izkušnjami, četudi je bil Evgen Bajt že dosedaj član vodstva sindikata.

Je tudi on neprofesionalec? Imate same neprofesionalce, tudi v svetu delavcev?

Sveta delavcev Eta nima.

Je za to, da ga še niste izvolili, kakšen poseben razlog, morda nasprotovanje uprave?

Nobenega posebnega razloga ni. Svet delav-

IZ § ODNE PRAKSE

Piše: dr. Aleksej Cvetko

Strokovna izobrazba in prenehanje delovnega razmerja

Če delavec v roku, ki je bil določen s spremljenimi zakonskimi zahtevami, ne pridobi ustrezne strokovne izobrazbe oziroma ne napravi strokovnega izpita, mu delovno razmerje zakonito preneha.

(Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v Ljubljani, opr. št. VIII Ips 105/99 z dne 12. 10. 1999, v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani, opr. št. Pdp 1197/98-3 z dne 7. 1. 1999, v zvezi s sodbo Delovnega sodišča v Kopru, opr. št. Pd 343/95-41 z dne 19. 12. 1998).

Sodišče prve stopnje je zavrnilo zahtevek tožeče stranke za razveljavitev sklepov tožene stranke, s katerima je tožnici prenehalo delovno razmerje pri toženi stranki. Drugostopenjsko sodišče je pritožbo tožeče stranke kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Zoper pravomočno sodbo je tožeča stranka vložila revizijo in dopolnitev revizije zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka in zmotne uporabe materialnega prava. Navajala je, da je tožena stranka bistveno kršila pravila postopka, saj revidentki, kljub določbi 81. člena ZTPDR, ni bilo omogočeno, da bi prisostvovala seji organa druge stopnje, ki je obravnaval njen ugovor. Sodišče druge stopnje je zmotno uporabilo materialno pravo, ko je ugotavljalo, kateri organ je sploh bil pristojen odločati o revidentkini pravici. V

času odločanja to ni bil več stari organ upravljanja, saj bi ta moral biti glede na spremembo zakona o zavodih drugačen. Zmotno so bili ugotovljeni tudi pogoji, ki naj bi jih tožena stranka v zvezi s pripravo za izpite morala omogočiti. Šlo je za obveznost tožene stranke, ki je ni izpolnila in zato krivda za to, da revidentka v postavljenih rokih ni opravila potrebnih izpitov, ne more biti na njeni strani. Zato je predlagala, naj revizijsko sodišče izpodbijano sodbo spremeni. Revizijsko sodišče je revizijo zavrnilo in svojo odločitev obrazložilo. Revidentka je v reviziji uveljavljala tudi revizijski razlog zmotne uporabe materialnega prava. Revizijsko sodišče ugotavlja, da ta revizijski predlog ni podan. Na podlagi dejanskega stanja, ki sta ga ugotovili nižji sodišči, in na katera je revizijsko sodišče veza-

no, je tožena stranka v skladu z veljavnimi predpisi, pravilno sklepalna o prenehanju delovnega razmerja revidentke. Revizijsko sodišče ugotavlja, da je sodišče druge stopnje pravilno uporabilo določbe zakona o zavodih (ZZ – Uradni list RS, št. 12/91) in zakona o organiziranju in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI – Uradni list RS, št. 12/91-1). V 5. členu ZZ je določba, da se delovna razmerja, udeležba delavcev pri upravljanju in uresničevanju sindikalnih pravic delavcev v zavodih urejajo v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo, v 68. členu ZZ pa še določba, da se, dokler ne bodo z novimi zakoni in občinskimi oziroma mestnimi odloki ter z njimi usklajenimi ustanovitvenimi akti ter statuti oziroma pravili zavodov in skupnostih zavodov oblikujejo organi v skladu z veljavnimi zakoni in statuti, če ni v 69. in 70. členu tega zakona določeno drugače. Veljaven zakon v izobraževalnem sistemu je bil v času odločanja prvostopenjskega organa tožene stranke še zakon o usmerjenem izobraževanju iz leta 1980 (ZUI – Uradni list SRS, št. 11/80, 25/89 in 35/98). Ta je v drugem odstavku 139. člena določil, da o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (delovna razmerja) in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo odločajo delavci izobraževalne organizacije sami v skladu z zakonom, pri čemer določbe 141. člena, 142. člena in 143. člena ZUI, ki opredeljujejo organ upravljanja in njegove pristojnosti, tovrstnega odločanja ne urejajo drugače. Zaradi posebne-

ga predpisa za urejanje delovnih razmerij na področju izobraževanja zato niso bile uporabljene določbe 29. člena ZZ, ki sicer določa organe zavoda, in na kar posebej nakazuje revizija. Zato je odločitev sodišča druge stopnje v tem delu pravilna. Revizija skuša problematizirati vprašanje pridobitve verifikacije tožene stranke za izvajanje programa pridobivanja pedagoško andragoške izobrazbe in same možnosti revidentke za opravljanje izpitov. Kot je revizijsko sodišče že poudarilo, dejanskega stanja v reviziji ni mogoče preverjati. Glede na dejanske ugotovitve sodišča v izpodbijani sodbi, da toženi stranki, razen očitane neaktivnosti, ni mogoče pripisati krivde, ker revidentka v predpisanim roku ni opravila strokovnega izpita oziroma si ni pridobila pedagoško andragoške izobrazbe, saj so ji bili določeni roki celo podaljšani, je bila pravilna odločitev, da ji je na podlagi določbe 201. člena ZUI (opravljanje strokovnega izpita v roku dveh let po sklenitvi delovnega razmerja) in četrtega odstavka 179. člena ZUI (pridobitev pedagoško andragoške izobrazbe v roku treh let po sklenitvi delovnega razmerja) v skladu z določbo 234. člena pravilnika tožene stranke o delovnih razmerjih in določbo 2. točke 76. člena ZTPDR, delovno razmerje pri toženi stranki prenehalo. Zato tudi revizijsko sodišče zaključuje, da je tožena stranka materialne predpise pravilno uporabila in da je zato izpodbijana odločitev sodišča druge stopnje pravilna.

cev ni obvezen in doslej je sindikat prevzel njegovo vlogo, čeprav vemo, da ga ne more v celoti nadomestiti. Uprava je sindikat seznanila z vsako zadevo, na katero je sindikat imel možnost in pravico, dati svoje mnenje in s tem vplivati na končno odločitev. Na primer pri reševanju presežnih delavcev. **Naloga sindikata je vsekakor, da nadzoruje postopek določanja presežnih delavcev. Vendar zakon o soupravljanju daje pravico soodločati o nekaterih zadevah le svetu delavcev, nikakor ne sindikatu. Uprava vam najbrž ni dajala v presojo zadev, o katerih bi se moral izreči in dati soglasje svet delavcev, ali pač?** No, morda primer presežnih delavcev ni pravi, ker je šlo le za posamezna delovna mesta, ki so se spreminjala zaradi sprememb tehnologije. Sindikat je bil seznanjen in odločal o vseh za delavce pomembnih stvareh. Tako smo naprimer sodelovali in se veliko pogovarjali, ko je šlo za uvedbo 36-urnega delavnika, za katera sedaj ugotavljamo, da je zaradi razmer na trgu zelo pomemben, saj ni mogoče raču-

nati na enakomerno zasedenost proizvodnih zmogljivosti, kar bi, če bi delali izdelke na zalogi, povzročilo velike stroške. **Ali imate zaposleni v nadzornem svetu svoje zastopnike?** Ne, nimamo. Sem pa bil kot predsednik sindikata o vseh pomembnih dogodkih ali korakih v podjetju obveščen, in sodeloval pri teh dogodkih. Tako sem lahko vse podatke prenašal izvršnemu odboru sindikata ter naprej članstvu. Če bi rekel, da nisem imel dostopa do informacij in možnosti odgovarjati nanje, potem bi govoril neresnico. Morda je zanimivo, da se je Eta olastnila že leta 1992 in zagotovila, da bo upoštevala naknadno sprejeto zakonodajo. Delavci in nekdanji zaposleni imamo 25-odstotni lastniški delež in budno spremljamo vse, kar se v podjetju dogaja. **Ena od nalog za v prihodnje je pridobivanje novih članov. Ali je to v Eti težko?** Je težko, zato ker se v Eti doslej ni zgodilo nič takšnega, da bi zaposleni močno občutili potrebo po zaščitniku. Ni kršenja pravic zaposlenih, uprava ne pometa z zaposlenimi, kot se

reče, plače so dokaj dobre, zato ljudje bolj gledajo na to, kaj bodo za članarino dobili. **Predstavljam si, da bi lahko bila ena od nalog sindikata v prihodnje organiziranje volitev v svet delavcev. Ali je kaj znamenj, da bi svet delavcev vendarle želeli ustanoviti?** Ne vem, kako bo novi predsednik zastavil reševanje tega vprašanja, za zdaj pa se o čem takšnem v sindikatu nismo pogovarjali. **Kdaj je bilo sindikatu najtežje, takoj po osamosvojitvi in v naslednjih nekaj letih?** Težko bi dejal, kdaj nam je bilo najtežje. Kar se tiče ljudi in njihove zaposlitve, socialne varnosti, so zadeve resne, težke. Veliko smo z vodstvom podjetja sedeli skupaj in iskali ustrezne rešitve. Recimo, ko smo se dogovarjali o 36-urnem delavniku pred nekaj leti. Sindikat bi se lahko uprl, vendar smo našli skupni jezik. Nobenemu delavcu pri tem niso bile kršene pravice. Pri plačah se sicer pozna, da je nekaj delovnih ur manj na mesec, vendar razlika ni omembe vredna. **B. R.**

Sindikata KŽI podpisal novo kolektivno pogodbo**Plače bodo večje za pet odstotkov**

Prejšnji četrtek so predstavniki delodajalcev in sindikatov podpisali dopolnjeno kolektivno pogodbo za dejavnost kmetijstva in živilske industrije, ki ima tudi novo tarifno prilogo. Kot nam je povedal Jovo Labanac, sekretar Sindikata KŽI, so se pogajanja začela potem, ko je združenje pri GZS odpovedalo kolektivno pogodbo. Do podpisa nove pogodbe je prišlo po večmesečnih napornih in včasih tudi mučnih pogajanjih. Še tik pred podpisom so predstavniki združenja želeli parafirano vsebino tarifne priloge spremeniti, vendar so predstavniki sindikata pristali le, da se bodo jeseni, če posamezna podjetja ne bodo zmogla izplačevati plač po novi tarifni prilogi, pripravljeno pogajati o aneksu k pogodbi. Predstavnike združenja je motilo zlasti to, da bo treba avgusta izhodiščne plače povečati tudi za rast cen življenjskih stroškov, kar pomeni približno 4,5 odstotka. To naj bi bilo problem zlasti za nekatera podjetja iz primarnega kmetijstva. Po besedah Srečka Čatra ob podpisu pogodbe je Sindikat KŽI vedno vodil razumno plačno politiko in s svojimi zahtevami podjetij ni nikoli spravljajal v težave. Tudi v bodoče bo ravnal tako.

V pogajalski skupini sindikata so sodelovali Srečko Čater, Drago Kovačević, Jože Sapač in Jovo Labanac, s strokovnimi nasveti pa sta jim veliko pomagala Katarina Lavrin Marenče in Brane Mišič.

Dopolnjena kolektivna pogodba vsebuje vse posebnosti, ki jih je imela že prejšnja pogodba. Nova tarifna priloga pa je še posebej ugodna za peke, ki bodo za nočno delo namesto 30-odstotnega prejemale 50-odstotni dodatek.

Sindikata KŽI si bo po besedah Srečka Čatra v prihodnjem letu, če bodo živilska podjetja in kmetijski kombinati povečevali dobičke, prizadeval še za eno povečanje izhodiščnih plač.

F. K.

Tarifna priloga

1. Izhodiščne plače iz 47. člena kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije za julij 2001:

Tarifni razredi	Relativno razmerje	Opis dela	Izhodiščne bruto plače v SIT
I.	1,00	Enostavna dela	67.993
II.	1,10	Manj zahtevna dela	74.792
III.	1,23	Srednje zahtevna dela	83.631
IV.	1,37	Zahtevna dela	93.150
V.	1,55	Bolj zahtevna dela	105.389
VI.	1,85	Zelo zahtevna dela	125.787
VII.	2,10	Visoko zahtevna dela	142.785
VIII.	2,50	Najbolj zahtevna dela	169.982
IX.	3,00	Izjemno zahtevna dela	203.978

2. Do 30. 11. 2001 veljavna vrednost izhodiščne plače se v skladu s tretjo alineo 4. člena kolektivne pogodbe poveča za 2 odstotka in velja za obračun decembrske plače 2001 in nadalje.

3. Usklajena vrednost izhodiščne plače se po zaključnem računu za leto 2001 (marec 2002) v uspešnih organizacijah in družbah lahko poveča še za 2 odstotka.

4. Izhodiščne plače se usklajujejo z rastjo življenjskih stroškov po postopku in na način, kot je to določeno v Dogovoru o politiki plač za obdobje 1999-2001 (Ur. list RS št. 22/99, 39/99, 51/00, 33/01) oziroma v zakonu.

Na ta način se opravi usklajevanje izhodiščnih plač po kolektivnih pogodbah in pri delodajalcu, kadar so izhodiščne plače določene v pravilniku o plačah.

5. V primeru, da na državni ravni ni določen splošni način usklajevanja plač, partnerji soglašajo, da se za usklajevanje plač uporablja zadnji veljavni način usklajevanja plač, če se

partnerja ne dogovorita drugače v tarifni prilogi.

6. Regres za letni dopust znaša 70 odstotkov poprečne plače v Republiki Sloveniji. Obračun regresa za letni dopust temelji na zadnjem znanem statističnem podatku o poprečnih plačah pred izplačilom regresa za letni dopust.

7. Prejemki iz dela (jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči) se izračunajo in obračunavajo v skladu s kolektivno pogodbo za dejavnost kmetijstva in živilske industrije Slovenije.

8. Povračila stroškov v zvezi z delom in iz dela se obračunavajo v skladu z Uredbo Vlade RS o povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek (Ur. list RS št. 72/93, 43/94, 62/94, 7/95, 82/97, 5/98), ki določa višino stroškov kot odbitne postavke pri ugotavljanju dobička ali v skladu z zakonskimi določili, kadar je to urejeno z zakonom.

Obračun stroškov temelji na zgornjih zneskih, ki jih določajo podzakonski predpisi.

Stroški prevoza na delo in z dela se obračunavajo za razdaljo nad dva kilometra, v podjetju se lahko določi, da se upošteva celotna razdalja od mesta bivališča do sedeža opravljanja dela.

9. Podpisniki kolektivne pogodbe in te tarifne priloge soglašajo, da se v primeru aktiviranja Zakona o finančnem poslovanju (Ur. list RS št. 54/99 in 110/99) štejejo poleg plač in dodatkov tudi prejemki in nadomestila stroškov kot nujna izplačila za tekoče poslovanje družbe podjetja.

10. Tarifna priloga h Kolektivni pogodbi za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije začne veljati in se uporablja z dnem podpisa pogodbenih strank.

Ljubljana, 5. julija 2001

Srečko Čater, Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije
Alenka Kubik, Sindikat agroživilstva
 Konfederacija sindikatov 90
Nevenka Murn
 Združenje delodajalcev Slovenije
Janez Železnik
 Združenje agroživilstva pri GZS
Peter Vrisk, Zadrúžna zveza Slovenije

Pred podpisom kolektivne pogodbe so se predstavniki združenja želeli še malo pogajati.

Anketa o razmerah v živilski industriji

Priprave za nastop na skupnem evropskem trgu so v polnem teku

Številna podjetja v živilskopredelovalni industriji se že pripravljajo na vstop Slovenije v Evropsko unijo, saj se bodo na skupnem evropskem trgu, prenasličenem z živilskimi proizvodi, srečala s hudo konkurenco. Kako te priprave občutijo delavci in kakšen je ta čas njihov položaj? Ali čakajo delavce kmetijstva in živilske industrije po vstopu v Unijo lepši ali hujši časi? O tem smo se pogovarjali s sindikalnimi zaupniki in funkcionarji Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije.

Dobro razvito socialno partnerstvo

Franc Nuč, Jurmes Šentjur: V našem podjetju dela okoli 200 delavcev. Doslej s spoštovanjem panožne kolektivne pogodbe nismo imeli problemov. Res pa je, da mora sindikat izvajanje kolektivne pogodbe nenehno aktivno spremljati, saj bi sicer lahko prišlo tudi do odmikov. V podjetju je

dobro razvito socialno partnerstvo, saj vse probleme rešimo v dialogu z vodstvom podjetja.

Stanje v naši panogi ni rožnato, v primerjavi z drugimi panogami tudi slabo ni. Plače po kolektivni pogodbi prejemamo redno. Žal so že predolgo enake, življenjski stroški pa naraščajo. Če bomo hoteli uspešno poslovati tudi po vstopu v Evropsko unijo, se bo treba povezati. Vodstvo našega podjetja, ki misli tudi na jutrišnji dan, že dela na tem. Konkurenca na skupnem evropskem trgu bo huda. Če se ne bomo pravočasno povezali in si razdelili dela, bo hudo.

Tuji lastniki spoštujejo kolektivno pogodbo

Stanko Podgorelec, Tovarna sladkorja Ormož: V naši panogi se pogoj gospodarjenja zaostčuje, saj je konkurenca čedalje večja. Tudi v naši tovarni, ki je v večinski lasti tujcev, razmere niso rožnate. Tuji lastniki sicer v celoti spoštujejo našo delovnopravno zakonodajo in kolektivno pogodbo,

vendar pa bi si delavci želeli še kaj več, saj so izhodiščne plače po kolektivni pogodbi dokaj nizke, delo v naši tovarni pa težko in odgovorno.

Vodstvo podjetja je sprejelo načrt razvoja in reorganizacije tovarne od leta 2000 do leta 2003, ki predvideva zmanjševanje števila delovnih mest.

Uresničevanje načrta je že steklo. Trenutno je v podjetju zaposlenih okoli 280 delavcev, leta 2003 pa naj bi jih bilo še okoli 200. Zaradi tega smo delavci seveda zaskrbljeni, saj v Ormožu ni lahko najti novega dela.

Huda konkurenca je tudi na evropskem trgu sladkorja. Naša tovarna je majhna, cenovne razmere, če zlasti pogoji poslovanja pri nas, pa niso primerljivi s tistimi v Evropski uniji. Zato bi morala država preprečiti stihijski uvoz sladkorja in zaščititi domačo proizvodnjo. Ko sem pred leti za Novo Delavsko enotnost dejal, da bi morala država zmanj-

šati uvoz sladkorja, se sindikalisti iz enega od slovenskih gradbenih podjetij s tem niso strinjali, češ zakaj pa ne bi uvažali cenenejšega sladkorja, saj bo potem tudi za delavce cenejši. Ko pa je to isto podjetje na državnem razpisu izgubilo velik posel, ki ga je dobilo tuje podjetje, ker je ponudilo nižjo ceno, pa so kritizirali državo. Dokler Slovenija ne bo v Evropski uniji in dokler naša podjetja ne bodo imela enako ugodnih pogojev kot naši konkurenti, bi država pač morala ščititi domače proizvajalce in izvajalce in postopoma ter nadzorovano odpirati trg, ali ne?

Perutnina Ptuj je že v Evropi

Marjan Vindiš, Perutnina Ptuj: Razmere v naši panogi so še kar ugodne, več pa bi morali narediti za povečanje plač, saj so prenizke. Nasploh bi se v Sloveniji morala spremeniti plačna politika, ker so plače v gospodarstvu prenizke, zlasti v nižjih tarifnih razredih.

V Perutnini Ptuj imamo ogromno dela, saj je sezona za našo dejavnost na višku. To pomeni, da moramo delavci pošteno poprijeti za delo. Plače imamo nad kolektivno pogodbo, regres bomo dobili v treh obrokih, vendar v maksimalnem znesku. Trenutno se sindikat dogovarja z vodstvom podjetja, kako bi se delavci ob pomoči podjetja dodatno pokojninsko zavarovali.

Kar se tiče Evrope, pa moram reči, da je Perutnina Ptuj na vstop Slovenije v Evropsko unijo že pripravljena. Pred dnevi so bili pri nas njeni inšpektorji, ki so bili po ogledu proizvodnje prijetno presenečeni.

Majhna podjetja v živilskopredelovalni industriji se bodo morala povezati, sicer nimajo na skupnem evropskem trgu, kakor pravimo Štajerci, „kaj iskati“. Perutnina Ptuj je kapitalsko povezuje že lep čas. Pred časom je postala solastnik podjetja v Pivki, kupila pa je tudi Pipo Čakovec. Skratka, za naše podjetje se po vstopu Slovenije v Evropsko unijo ne bo veliko spremenilo.

Tudi vzgoja cvetja je „kšeft“

Drago Kovačević, Agriacvetje Čatež: Naše podjetje se ukvarja z vzgajanjem in prodajo cvetja. Sprašujete, ali je to pri nas že mogoče. Seveda! Rože so tudi pri nas že „kšeft“! Pred leti je bilo naše podjetje edini proizvajalec cvetja, zdaj pa se tudi v tej dejavnosti povečuje konkurenca. Pri nas pa je vse več tudi rezanega cvetja iz tujine, saj je naš trg za to odprt.

Naša dejavnost ni zelo donosna, pa tudi v krizi ni. Res pa je, da zdaj dosegamo nekoliko slabše rezultate kot pred leti, saj se na tujo konkurenco še nismo povsem navadili. Zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja se je v zadnjem desetletju tudi število zaposlenih v podjetju zmanjšalo za polovico.

Plače v našem podjetju imamo po kolektivni po-

godbi, regresa za letni dopust pa še nismo dobili, saj je bilo podjetje v prisilni poravnavi. Upam, da bomo regres dobili kmalu. Regres za malico in povračilo potnih stroškov dobimo po kolektivni pogodbi.

V Evropi je boljše biti danes kot jutri

Vinko Zorn, Agro Gorica: Naše podjetje, v katerem je okoli 130 zaposlenih, se ukvarja s skladiščenjem, trgovino, kmetijstvom in sorodnimi dejavnostmi. Zdi se mi, da se je v zadnjih letih v naši panogi zmanjšal vpliv in pomen proizvodnih podjetij, povečal pa vpliv trgovine. Trgovci so bili

morda bolj pametni in so se začeli prej združevati, zato so zdaj v primerjavi z živilskopredelovalno industrijo močnejši. Poglejmo samo Mecator! Poleg tega imajo trgovci pri nas dokaj proste roke pri uvozu, zato lahko proizvajalcem hrane še dodatno zbijajo cene.

Živilskopredelovalna podjetja bi morala uvajati nove produkte in uveljavljati nove blagovne znamke. Brez tega niti v Sloveniji, kaj šele v združeni Evropi, v naslednjih letih ne bo šlo. Če pa se bo naša živilska industrija ustrezno povezala in izkoristila vse domače znanje in izkušnje, bo lahko na trgu Unije uspešna.

Plače prejemamo po kolektivni pogodbi ali pa še malce več. Prvo polovico regresa za letni dopust smo že dobili, drugo pa bomo kmalu. Lani smo dobili tudi božičnico.

Z „brisanjem“ meje med novo in staro Gorico bomo samo pridobili, saj smo za nastop na evropskem trgu že pripravljene. Za nas bi bilo boljše, da bi bili v Evropski uniji danes kot jutri!

Odločilno leto

Jovo Labanač, sekretar Sindikata KŽI: Letošnje leto bo za živilsko industrijo in kmetijstvo odločilno. Moralo bo priti do nujnih sprememb, ki jih narekuje vstop Slovenije v Evropsko unijo. Sedaj so podjetja v naši panogi še vedno v glavnem razdrobljena, nujno pa je njihovo kapitalsko povezovanje, ki

bo privedlo do smotrne delitve dela in usklajenega nastopa na domačem in tujih trgih. V letošnjem in naslednjem letu mora priti do povezovanja na področju mlečnopredelovalne industrije, mesne industrije, mlinске in žitne dejavnosti, na področju proizvodnje pijač ... V Sindikatu KŽI se zavedamo, da je vsako povezovanje med podjetji pozitivno, za delavce pa perspektivno. Delodajalci in vlada lahko pomembno vplivajo na odnos delavcev do nujnih povezovanj v naši panogi.

Sicer pa je v naši panogi že prišlo do mnogih povezav. Tako je Žito kupilo podjetje v Splitu, Union v Sarajevu, Pivovarna Laško v Splitu in še bi lahko naštevali. To so dobre stvari, ki dokazujejo, da so podjetja v naši panogi na pravi poti.

Tomaž Kšela

Pogovor s predsednico Sindikata KNG v steklarni Luminos v Slovenski Bistrici Elmo Skerbiš

Delavci upajo, da bo novi lastnik steklarni zagotovil nov razvoj in perspektivo

“Naša steklarna je v preteklosti zabredla v finančne težave, ker je veliko investirala v obnovu peči. To je bil očitno za podjetje prevelik finančni zaloga,” pravi predsednica Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije (KNG) v steklarni Luminos v Slovenski Bistrici Elma Skerbiš. “Ker je zaradi različnih težav steklarna poslovala z izgubo in ni ustvarjala dobička, so jo bivši lastniki prodali. Kupila jo je družba pooblaščenka Steklarne Rogaška – Rogaški kristal, ki je v lasti delavcev, bivših zaposlenih in upokojujencev oziroma notranjih delničarjev Steklarne Rogaška.”

Steklarna Luminos, ki daje delo in kruh okoli 300 delavcem, proizvaja v glavnem razsvetljavno steklo. Proizvodnja poteka na klasičen način, steklene luči in druge proizvode steklarji pihajo ustno. “To je težaško delo. Posebej naporno delo imajo pihalci steklenih izdelkov, saj delajo v težkih pogojih in vročini. Težko delo pa opravljajo tudi tisti, ki pihalcem z modeli pomagajo oblikovati in stiskati izdelke iz stekla. Med njimi je veliko žensk. Delavke in delavci morajo biti zelo pazljivi, saj pri tem delu obstaja velika nevarnost opeklin. Kljub temu, da je delo težko, pa delavke in delavci čutimo veliko pripadnost svoji steklarni.”

Kako so delavci plačani za tako

naporno delo? “Največ delavcev je razporejenih v prvi tarifni razred. Zato plače seveda niso visoke, so pa v skladu z veljavno kolektivno pogodbo. Delavci redno prejemo regres za malico, podjetje pa nam vrača tudi 75 odstotkov stroškov za prevoz na delo. Po zagotovilih vodstva podjetja bomo regres za letni dopust dobili konec junija, vendar le polovico.”

Ali podjetje nudi delavcem še kakšne ugodnosti? “Delavcem, ki se znajdejo v težavah, podjetje pomaga s solidarnostno pomočjo. Podjetje delavcem omogoča tudi dodatno izobraževanje in usposabljanje, kadar je to potrebno. Steklarna Luminos ima tudi svojo tovarniško trgovino, kjer lahko kupujemo lastne proizvode nekoliko ceneje.”

Sindikata KNG si v prvi vrsti prizadeva za boljši ekonomski položaj delavcev. Trudimo se, kolikor je v naših močeh. Pred časom smo dali tudi pobudo za ustanovitev sveta delavcev, ki zdaj dobro dela,” pravi Elma Skerbiš. “Sindikata dobro in korektno sodeluje tudi z vodstvom podjetja. Redno si izmenjujemo informacije, probleme, do katerih prihaja, pa rešujemo s socialnim dialogom in pogajanjem. Zato pravzaprav večjih nerešenih problemov nimamo.”

Člani Sindikata KNG so med seboj tudi zelo solidarni. “Kadarkoli se kakšna delavka ali delavec znajde

Elma Skerbiš: V Sindikatu KNG Slovenije smo razvili zares dober sistem solidarnosti med člani.

v stiski, mu naš sindikat priskoči na pomoč,” poudarja Elma Skerbiš.

“Kadar naša sindikalna podružnica v podjetju za to nima dovolj sredstev, zaprosimo za solidarnostno pomoč republiški odbor Sindikata KNG. Reči moram, da sistem solidarnosti v Sindikatu KNG Slovenije deluje zares zelo dobro. V zadnjem času smo republiški odbor v Ljubljani prosili, da pomaga sodelavki, ki je rodila trojčke, in dveh sodelavcem, ki sta se hudo poškodovala in čakata na določitev invalidnosti. V obeh primerih so upravičenci solidarnostno pomoč prejeli zelo hitro. Vlogo zanjo smo dali v sredo, v petek pa so upravičenci že dobili denar. Očitno pristojni v Sindikatu KNG poznajo star slovenski pregovor, ki pravi: Kdor hitro da, dvakrat da!”

Tudi sicer sindikat podjetja dobro sodeluje z območnim odborom Sindikata KNG v Podravju ter z republiškim odborom. “Sodelujemo v

vseh aktivnostih, ki jih organizirata naš območni in republiški odbor. Posebej dragoceni pa so za nas različni seminarji in drugi sestanki, kjer dobimo informacije in napotke za delo,” pravi Skerbiševa. “Brez informacij in poznavanja zakonodaje je delo v sindikatih težko delati. Zato je pomoč, ki smo jo sindikalni zaupniki v podjetjih deležni od območnega in republiškega odbora našega sindikata, zelo dragocena!”

Kako pa v sindikatu podjetja vidijo prihodnost steklarne Luminos? “Pravzaprav smo delavci veseli, da je našo steklarno kupila družba pooblaščenka iz Rogaške Slatine, ki je v lasti delavcev. Novi lastniki vedo, zakaj so se odločili za nakup, zato že obljublajo razvoj. Upamo, da bo novi lastnik naši steklarni zagotovil nove razvojne perspektive.”

Trenutno potekajo razprave in pogajanja med socialnimi partnerji o besedilu novega zakona o delovnih razmerjih. Ali delavci v steklarni spremljajo te razprave? “Moram reči, da ne pretirano,” pravi Elma Skerbiš. “Delo v naši steklarni je težko in fizično zelo naporno. Največ delavcev je razvrščenih v prvi tarifni razred, zato so plače v povprečju skromne. Delavci se veliko bolj kot za širše družbene probleme zanimajo za svoj gmetni položaj in za probleme, ki so neposredno povezani z delom. Marsikateri delavec težko preživlja sebe in svojo družino, zato temu posveča največ svojega časa in energije. Skrb za to, da bo delovnopravna zakonodaja ščitila interese delavcev, pa prepustimo sindikatom. Od svojega sindikata pričakujejo, da se bo boril za njihove pravice, pa tudi, da jih bo opozoril, če bi jim kdor koli te pravice poskušal kratiti.”

Tomaž Kšela

Ivan Kramer, predsednik Sindikata upokojujencev Slovenije, in Vanda Rešeta, vodja izobraževanja v ZSSS, sta te dni praznovala okrogla jubileja. Obema je čestital in nazdravil tudi Dušan Semolič s kolegi. Govorov ni bilo, le Ivan je vsem zaželel, da jim, tako kot njemu, ne bi bilo nikoli žal, da so delali v sindikatu. Uredništvo se pridružuje čestitkam in slavljenčema želi še nadaljnjih uspehov in zdravja, tudi nekaj sreče jima ne bo škodilo.

**SLOVENIJA
V EVROPSKI UNIJI**

Vse kar mora vedeti Slovenec –
jutrišnji državljan EU

**Na katerih svoboščinah temelji enotni evropski
gospodarski prostor**

Odgovor: Skupni trg držav Evropske unije temelji na štirih osnovnih svoboščinah: prostem pretoku blaga oseb, storitev in kapitala prek nacionalnih meja držav članic. Pravni red Evropske unije nastaja z namenom odpraviti ovire prostemu pretoku.

Vir: publikacija Urada vlade za informiranje

Tolo končno v stečajju!

Po večmesečni agoniji je tovarna lahke obutve Tolo iz Šentjurga prejšnji teden končno šla v stečaj. Predlog za uvedbo stečajnega postopka je vložila direktorica Miša Račič. V anonimni anketi pa se je za stečaj ali likvidacijo izreklo 136 od 140 delavcev, ki so 40-odstotni lastniki podjetja. Okoli 170 delavcem podjetja dolguje plače za april in maj, skupen dolg pa je zadolženo za okoli 370 milijonov tolarjev.

Sodišče je za stečajnega upravitelja imenovalo Rudija Hramca. Ta se je že povezal z nemškim partnerjem Elefantem, za katerega je podjetje že doslej opravlja-

lo dodelavne posle. Če bodo pogajanja uspešna, bo podjetje v stečaju morda nadaljevalo proizvodnjo. Stečajni upravitelj je poklical nazaj na delo samo deset delavk, ki bodo izvedle inventuro in popisale zaloge.

Kakor kaže, bodo delavci Tola, ki se bodo prijaviili na zavodu za zaposlovanje, dobili prvo denarno nadomestilo za čas brezposelnosti v avgustu. Čeprav bodo delavci tako brez vsakršnih dohodkov skoraj pet mesecev, je to po mnenju sindikalnih zaupnikov še vedno bolje, kakor če bi podjetje še naprej umiralo na obroke.

T. K.

PRAVNA SVETOVALKA

Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Strešni kleparji nimajo beneficirane dobe

Vprašanje: Rodil sem se leta 1952. Od leta 1968 sem zaposlen. Dokler nisem postal delovni invalid, sem delal kot strešni klepar.

Zaradi invalidnosti sem se leta 1999 moral prezaposliti. Zanima me, ali je res, da poteka postopek za priznanje beneficirane delovne dobe strešnim kleparjem. Ali bi lahko za nazaj uveljavil benefikacijo? Kdaj se bom lahko upokojil?

Odgovor: Na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ne vedo za postopek za priznanje beneficirane delovne dobe strešnim kleparjem. Videti je, da zahtevek za priznanje benefikacije (ne glede na to, kaj je bilo nekdanje rečeno strešnim kleparjem) uradni nikoli ni bil vložen. Toda četudi bi bil, bi bilo to danes povsem nepomembno. Gotovo veste, da se je lani začela pokojninska reforma, ki je med drugim ukinila beneficirano delovno dobo in jo 1. 1. 2001 nadomestila s povsem novo obliko dodatnega obveznega pokojninskega zavarovanja.

Beneficirana delovna doba bo sicer nekaj let še tekla starejšim delavcem, ki so imeli konec lanskega leta le še malo let do upokojitve in so bili dejansko razporejeni na beneficirano delovno mesto. Vsi drugi delavci na beneficiranih delovnih mestih pa so bili premeščeni na novouvedeno obvezno dodatno zavarovanje. Ker je bila s 1. januarjem letošnjega

leta beneficirana delovna doba ukinjena, seveda nobenemu novemu delovnemu mestu benefikacije ni mogoče več priznati na novo. Zato je zaman tudi upanje, da bi vam bilo mogoče kdaj na tej podlagi za nazaj priznati benefikacijo. Kaj takega pa bi bilo povsem nemogoče pričakovati v novem dodatnem obveznem pokojninskem zavarovanju.

Še odgovor na vprašanje, kdaj se boste lahko upokojili. Čeprav ste delovni invalid, ne morete računati na predčasno upokojitev, ker ste bili leta 1999 stari šele 47 let.

Zaradi pokojninske reforme se delovni invalidi starostno upokojujejo po istih pogojih kot zdravi delavci. Če vam bo pokojninska doba tekla neprekinjeno, boste "polno" pokojninsko dobo 40 let dosegli leta 2008. Takrat pa boste stari šele 56 let. Ker pa se moški ne morejo starostno upokojiti pred svojim 58. rojstnim dnevem, se boste lahko upokojili šele na svoj rojstni dan leta 2010.

Sindikalna lista

Julij 2001

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnice

– cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.156,00
– polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.077,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.447,00

2. Kilometrini (od 3. 4. 2001 dalje)	52,83	52,83
(od 18. 4. 2001 dalje)	55,23	55,23
(od 3. 5. 2001 dalje)	56,97	56,97
(od 15. 5. 2001 dalje)	58,44	58,44
(od 12. 6. 2001 dalje)	55,41	55,41
(od 27. 6. 2001 dalje)	53,67	53,67
(od 1. 7. 2001 dalje)**	51,72	51,72
(od 10. 7. 2001 dalje)**	51,66	51,66

3. Ločeno življenje*	82.413,00	60.671,00
-----------------------------	-----------	-----------

4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2001)		
– po SKPGD (na delovni dan)	645,00	645,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	60.518,00	51.005,00
– za 20 let	90.777,00	76.507,00
– za 30 let	121.036,00	102.009,00

2. Odpravnina ob upokojitvi	412.062,00	620.676,00
ozioroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		ozioroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči

– po SKPD – ob smrti delavca	123.619,00	102.009,00
– ob smrti v ožji družini	61.809,00	–

4. Minimalna plača (od 1. 1. 2001)	84.418,00	84.418,00
---	-----------	-----------

5. Zajamčena plača (od 1. 1. 2001)	44.367,00	44.367,00
---	-----------	-----------

6. Regres za letni dopust

– najmanj	117.298,00	117.298,00
– ali največ	144.824,00	
(70 % povprečne slovenske plače)		

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

** Po zakonu o spremembah zakona o višini povračila stroškov ... (Uradni list RS št. 48/2001) in uredbi Vlade RS (Uradni list št. 50/2001). Če so povračila višja od določenih v zakonu in uredbi, se nanje plačajo davki in prispevki.

Druga faza prenove Dravskih elektrarn bo 1500 delavcem zagotovila delo za tri leta

Na hidroelektrarni Vuhred se je prejšnji teden slovesno začela druga faza prenove elektrarn na Dravi. Gre za eno največjih investicij v Sloveniji, v okviru katere bodo zamenjali šest agregatov ter večji del električne opreme in sistemov na hidroelektrarnah Vuhred in Ožbalt. Obnova bo veljala okoli 14,3 milijarde tolarjev. Po zaključeni investiciji bo povprečna letna proizvodnja električne energije v obeh elektrarnah večja za 63 gigavatnih ur, konična moč verige hidroelektrarn na Dravi pa bo večja za 31 megavatov. Elektrarni bodo obnovili do oktobra 2004.

Ervin Kos:
Prenova bo prispevala k boljšim pogojem dela delavcev Dravskih elektrarn in k njihovi poklicni rasti.

Ivan Kralj:
Veliko večino pogodbenih del bodo opravila slovenska podjetja.

Po besedah direktorja Dravskih elektrarn **Ivana Kralja** bodo prenovo izvedla v glavnem domača podjetja. Turbine bodo proizvedli v Litostroju E.I v Ljubljani, energetske transformatorje v Etri 33 iz Ljubljane, sredjenapetostno opremo v Tovarni stikalnih naprav v Mariboru, nizkonapetostno opremo v podjetju C in C v Ljubljani, dizelske agregate pa bo dobavila Elektronabava iz Ljubljane. Le generatorje bo proizvedel Končar Ket iz Zagreba. Projektno dokumentacijo in vso programsko opremo je izdelalo podjetje Iskra Sysen iz Ljubljane, demontažo stare opreme in montažo nove pa bo opravilo podjetje Esotech iz Velenja. Tako bo druga faza prenove Dravskih elektrarn za tri leta zagotovila delo in kruh okoli 1500 delavcem.

Po besedah predsednika Sindikata delavcev dejavnosti energetike v podjetju **Ervin Kosa** je prenova izjemno pomembna tudi za delavce Dravskih elektrarn. "Tako kot po prvi fazi prenove se bodo tudi po drugi fazi prenove pogoji dela za delavce zelo izboljšali. Delo v strojnica hidoelektrarn, kjer je velik hrup, je bilo zelo naporno. Po prenovi pa bodo agregati daljinsko vodeni, zato neposredna prisotnost delavcev v strojnicah ne bo več potrebna," pravi Kos. "Delavce, ki so doslej delali v strojnicah, je podjetje že poslalo na prekvalifikacijo in dodatno izobraževanje. Na dodatnem izobraževanju je tudi nekaj drugih delavcev, saj se bo

do nekateri upokojili. Dravske elektrarne upokojenih delavcev ne zamenjujejo z novimi, saj skladno s strategijo elektrogospodarstva v državi postopno zmanjšujejo število zaposlenih."

Prenova pa po Kosovih besedah vpliva tudi na rast in razvoj kadrov v Dravskih elektrarnah, saj so si mnogi delavci in strokovnjaki že pri dosedanjih obnovitvenih delih pridobili ogromno novega znanja in izkušenj. Nekateri celo pravijo, da se pri prenovi hidroelektrarne elektroenergetski strokovnjaki lahko naučijo vsaj toliko ali pa še več, kot so se naučili na fakultetah ter višjih in srednjih šolah. "Zaradi prenove je kolektiv Dravskih elektrarn usposobljen za vodenje najzahtevnejših investicijskih poslov pri obnovi in izgradnji novih hidroelektrarn."

V okviru prve faze prenove Dravskih elektrarn so si številna domača podjetja pridobila poslovni ugled in reference, ki so jim omogočila tudi prodor na tuje trge. Lep primer tega

Prenovili bodo šest takšnih velikih agregatov.

je ljubljanski Litostroj, ki je za Dravske elektrarne proizvedel za 44 milijonov mark opremo. Ker je ta posel dobro opravil, je dobil še za 100 milijonov mark naročil iz tujine.

S prenovo šestih hidroelektrarn na Dravi bodo povečali moč dravske verige za 64 megavatov, povprečno letno proizvodnjo pa za 188 gigavatnih ur. To pa je približno toliko, kakor če bi na Dravi zgradili novo hidroelektrarno.

Bodo mariborsko letališče kmalu ponovno odprli?

Kolikor mi je znano, si stečajna upraviteljica Aerodroma Maribor zelo prizadeva, da bi to letališče čim prej ponovno odprli za letalski promet, je pred dnevi na tiskovni konferenci dejal mariborski župan **Boris Sovič**. Ob tem pa je izrazil še začudenje, da podjetje v stečaju za odprtje letališča potrebuje več soglasij, kot jih je imelo pred 23. decembrom lani, ko je letališče normalno obratovalo.

Sovič je izrazil upanje, da bo ministrstvo za promet in zveze pripravilo osnutek pogodbe, v katerem bo definiralo pogoje, pod katerimi bo dalo v najem letališko stezo in infrastrukturne objekte na letališču, ki so v lasti države. Brez tega namreč noben kupec ne bo pripravljen odkupiti Aerodroma Maribor. Sovič je tudi dejal, da bi bila velika škoda, če bi premoženje Aerodroma Maribor v stečaju odkupil kdo, ki se ne namerava ukvarjati z letališko dejavnostjo.

Tudi predsednik Sindikata delavcev prometa in zvez v Aerodromu Maribor **Božo Doberšek** upa, da bo mariborsko letališče ponovno odprto še v juliju. Kakor pravi, si stečajna upra-

viteljica Majda Jaki za to zelo prizadeva, saj bi letališče tako še lahko ujelo nekaj čarterskih poletov v tej turistični sezoni. "V naslednjih dneh bo letališče obiskala še zadnja komisija, ki mora podati svoje mnenje. Če bi letališče odprli, nam ne bi manjkalo dela, saj se nekatere letalske družbe iz Avstrije in Nemčije že zanimajo, če bi lahko pri nas šolale pilote. Za sindikat je še zlasti pomembno, da bi ob odprtju letališča stečajna upraviteljica ponovno zaposlila nekaj delavcev, ki so ob stečaju podjetja izgubili delo. Zdaj v podjetju v stečaju dela le 14 delavcev," pravi Doberšek.

Sicer pa stečajni postopek za Aerodrom Maribor teče nemoteno. Predstavniki delavcev so imenovali svoje predstavnike v upniški odbor. Pričakujejo, da bodo kmalu to storili tudi vsi drugi upniki. Stečajna upraviteljica pa je vsem, ki so se zanimali za nakup, že posredovala vse potrebne informacije o Aerodromu Maribor ter jih zaprosila, naj ji tudi sami posredujejo informacije o svoji dejavnosti in načrtih z mariborskim letališčem.

Gospodarske napovedi kljub vsemu ugodne

Pomladansko poročilo o gospodarskih gibanjih v letošnjem letu predvideva dokaj ugodno gospodarsko rast kljub recesiji, večje zaposlovanje in umirjeno gibanje plač

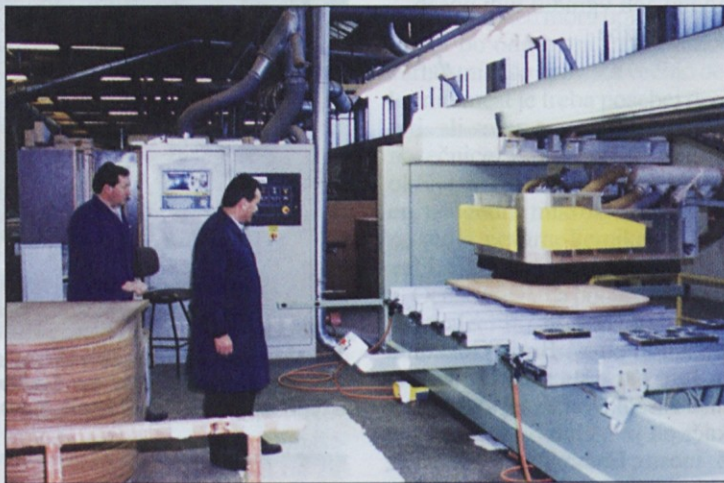
Po najnovjših zbranih podatkih gospodarskih gibanj doma in v svetu je Urad vlade za makroekonomske analize in razvoj v svojem letošnjem 'Pomladanskem poročilu 2001' nekoliko spremenil svojo aprilsko napoved gospodarskih gibanj v letošnjem letu. Zdaj predvideva za malenkost manjšo gospodarsko rast v Sloveniji in nekaj večjo inflacijo; izvoz naj bi bil nekaj večji od aprila pričakovanega, uvoz pa malo nižji, zato bi bil saldo plačilne bilance s tujino tudi ugodnejši; primanjkljaj naj bi bil skoraj pol manjši kot lani in za kakih 40 odstotkov nižji od aprila predvidenega primanjkljaja. Manjša od prvotne napovedi bosta javna in zasebna potrošnja, pa tudi rast plač. Vendar naj bi plače letos rasle hitreje, kot so lani.

Letošnja gospodarska gibanja je zaznamovala in jih v veliki meri še bo povečana negotovost v zunanem okolju, je zapisano v pomladanskem poročilu. Dozdajšnja gibanja cen so okrepila inflacijska pričakovanja in povečala previdnost prebivalstva pri večjih nakupih, ki se financirajo s posojili. Zaradi rasti obrestnih mer je prebivalstvo spodbujeno k varčevanju, kar seveda vpliva na raven domače potrošnje. Nižja bo rast investicij, kar bo vplivalo tudi na manjšo potrebo po uvozu; v drugi polovici leta pa tudi izvoz ne bo tako močan, kot je bil v prvih letošnjih mesecih. Kljub vsemu temu pa bo za leto slovenskega gospodarstva ostal kar krepak, Urad za makroekonomske raziskave pričakuje letos za 4,4 odstotka povečano gospodarsko rast (aprilska napoved pa je bila 4,5-odstotna rast bruto domačega proizvoda).

V primerjavi z lanskim letom, ko je bila gospodarska rast spodbujena predvsem s tujim povpraševanjem, bo ta letos nekaj bolj odvisna od domačega trga, čeprav bo tuje povpraševanje še vedno najpomembnejši spodbujevalec rasti slovenskega gospodarstva. Tuje povpraševanje naj bi letos doseglo 7,5-odstotno rast (lani 12,7-odstotno), rast domačega povpraševanja pa bo 3,7-odstotna (lani 3,2-odstotna). Na UMAR menijo, da bo na zmanjšanje izvoza najbolj vplivala umiritev povpraševanja na za slovensko gospodarstvo najbolj pomembnih trgih, zlasti nemškem. Zmanjševanje povpraševanja na teh trgih bo slovensko gospodarstvo zaradi zakasnitve tega vpliva najbolj občutilo v drugi polovici tega in prvi polovici prihodnjega leta. Medtem naj bi se raz-

mere v razvitih državah začele postopoma izboljševati.

Domače povpraševanje se bo v drugi polovici leta postopoma okrepilo zaradi sorazmerno visokih dohodkov prebivalstva in deloma že sproščenih delov osebnih dohodkov, ki so jih državljanji v minulih dveh letih porabili za odplačevanje pred uvedbo DDV najetih posojil. Ker je bila večina posojil takrat najetih s triletno dobo odplačevanja, je še več sproščenih sredstev pričakovati v prvih mesecih prihodnjega leta. Zato je moč v prihodnjem letu pričakovati še višjo rast zasebne potrošnje, čeprav je treba upoštevati, da naraš-

Konkurenčnost gospodarstva se izboljšuje z novimi programi in izdelki ter boljším trženjem, ne le s cenovno politiko.

ča tudi varčevanje prebivalstva, zlasti pokojninsko.

Spodbudno v letošnjih napovedih gospodarskih gibanj je, da bo, kot zdaj kaže, primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance skoraj za polovico nižji od lanskega (594 milijonov dolarjev) in bo znašal le 330 milijonov dolarjev ali 1,8 odstotka bruto domačega proizvoda. Pomembno pri tem je izboljšanje financiranja tega primanjkljaja, ki se v veliko večji meri kot doslej financira s kapitalnimi prilivi iz neposrednih naložb in naložb v vrednostne papirje.

Inflacija pa bo nekaj višja, kot se je prvotno zdelo, namesto 7,8-odstotna (aprilska ocena) bo verjetneje 8,5-odstotna (pomladansko poročilo). Vzroki pa so predvsem zunanji, rast cen nafte, ki kar s 30 odstotki vpliva na prirast inflacije ter gibanje vrednosti dolarja. Svoj prispevek k rasti inflacije (cen) pa dodajo tudi tradicionalna inflacijska pričakovanja doma ter seveda domači monopolisti (zlasti ponud-

niki komunalnih storitev) in – presenetljivo – hrana. Ker je vlada že spremenila način nadzora nad oblikovanjem cen komunalnih storitev, ki so v pristojnosti občin, naj bi se rast le-teh do konca leta umirila. Vsekakor pa bi bilo dobro, če bi država ponovno pretresla način oblikovanja cen naftnih derivatov.

Medtem ko bo letos cenovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva ostala približno na lanski ravni, se bo za kak odstotek poslabšala stroškovna konkurenčnost, to pa zaradi nizke rasti produktivnosti. Toda, meni direktor Urada za makroekonomske analize in razvoj Janez Šušteršič, konkurenčnosti ni mogoče vzdrževati samo s cenovno politiko. Za to so potrebni novi programi, novi izdelki, boljše trženje. In dotok kapitala. Vsega tega je v slovenskem gospodarstvu premalo.

Zaposlenost naj bi se povečevala tudi v letošnjem letu, resda nekoliko manj, kot se je predvidevalo po prvem tromesečju, pa vendar še vedno za 0,7 odstotka na letni ravni. Še vedno pa se bo nadaljevalo prestrukturiranje zaposlenosti v storitvene dejavnosti in še vedno bo ostajalo nerešeno vprašanje strukturne nezaposlenosti. In še vedno se nadaljuje pretežno zaposlovanje za določen čas.

Plače tudi letos zaostajajo za rastjo produktivnosti. Po napovedih naj bi se letos realno povečale za 2,3 odstotka, produktivnost pa za 3,7 odstotka. Problem pa so po oceni UMAR plače v javnem sektorju, ki rastejo (3,5-odstotna stopnja) mnogo hitreje kot plače v zasebnem sektorju z 1,4-odstotno stopnjo. Vsekakor, menijo, bi bilo treba plače v javnem sektorju zakonsko urediti.

Čeprav so napovedi za leto ali več vnaprej večinoma nevhvaležne, so na UMAR pripravili tudi oceno možnih gospodarskih gibanj v prihodnjih dveh letih.

V začetku prihodnjega leta bo letošnje umirjanje gospodarske konjunktore v Evropski uniji kljub večji razpršenosti slovenskega izvoza vplivalo na njegovo počasnejšo rast. Resda bo v drugi po-

lovici prihodnjega leta že prišlo do občutnejše gospodarske rasti, vendar bo izvoz v prihodnjem letu naraščal po nekaj nižji, 5,9-odstotni, stopnji kot letos, gospodarska rast pa bo tudi malo nižja (4,2-odstotna). Vendar se bo rast v letu 2003 ponovno močneje okrepila in bo dosegla 4,5-odstotno raven. Inflacija naj bi se v prihodnjem letu zmanjšala na 6,4-odstotno stopnjo rasti, leto kasneje pa na 5,1-odstotno stopnjo. Izvoz in uvoz bi naraščala počasneje kot lani in letos, zato pa bi primanjkljaj v plačilni bilanci ostajal na enaki ravni, 2 odstotkih bruto domačega proizvoda. Produktivnost naj bi rasla po stopnji 3,5 odstotka, plače pa po realni stopnji 2,7 in 3 odstotke. Zaposlenost naj bi se še naprej povečevala, registrirano nezaposlenih naj bi bilo še 10,8 odstotka aktivnega prebivalstva. K takim gibanjem bo poleg zunanjih dejavnikov odločilno vplivala domača ekonomska in denarna politika, kako uspešno, pa bomo videli.

Območna organizacija ZSSS Domžale

Sindikrat Vele Domžale zahteva podjetniško kolektivno pogodbo

Ker akti družbe niso usklajeni z veljavnimi predpisi, si sindikat delavcev trgovine v podjetju Vele Domžale prizadeva na novo urediti delovnopравни položaj delavcev.

Vodstvo konference sindikata družbe Vele se je zaradi tega z upravo že sestalo, vendar je bil sestanek prekinjen, ker predstavniki uprave niso imeli pooblastila za sprejetje predloga sindikata za ureditev položaj zaposlenih v podjetniški kolektivni pogodbi.

Predsednik konference sindikata Ciril Sešek je člane prejšnji teden seznanil s potekom pogajanj. Po razpravi so člani

konference potrdili majski sklep, da se pravice delavcev iz delovnega razmerja in dela morajo urediti v podjetniški kolektivni pogodbi.

Konferenca sindikata Vele je sprejela tudi delovni osnutek podjetniške kolektivne pogodbe, ki ga je pripravila strokovna služba območne organizacije ZSSS in sindikat trgovine. Osnutek je vodstvo družbe že prejelo. Sindikat želi s sklenitvijo podjetniške kolektivne pogodbe doseči čim boljši delovnopравни položaj delavcev. V novo pogodbo želi vgraditi tudi posebnosti družbe.

J. A.

Balkanske delavske športne igre

Petčlanska ekipa Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije se je konec junija udeležila odprtih balkanskih športnih iger z naslovom "Enaindvajseto stoletje Balkan vabi za mir". V Albeni, nedaleč od bolj znane Varne, smo nastopili v namiznem tenisu in teku na

pet kilometrov. Boris Govednik in Jure Kure sta v namiznem tenisu zasedla tretje mesto. Med tekači pa je Milan Sapač dosegel 5. mesto, Franc Slavič je bil 12., ekipno pa sta za Muro dosegla 4. mesto.

Na programu iger je bil tudi mali nogomet, nogomet na mivki, odbojka na mivki, tenis, košarka, plavanje, lokostrelstvo, met kopja, bridge, ragbi.

Največ udeležencev je bilo iz Bolgarije, poleg nas pa so prišli tudi predstavniki: Jugoslavije, Grčije, Makedonije, Rusije, Moldavije, Litve, Nemčije, Danske, Francije in Kuvajta. Športna manifestacija je pokazala, da šport ne pozna meja in da povezuje ljudi.

Udeleženci so sprejeli pobudo, da bi igre organizirali tudi v prihodnjih letih.

Jože Turkl

V ekipi iz Slovenije so bili (od leve): Milan Sapač, Franc Slavič, Jože Turkl, Jure Kure in Boris Govednik.

Slovenski invalidi uspešni na evropskem prvenstvu

Na prvem evropskem prvenstvu vozičkarjev, bilo je konec junija v švicarskem Nottwillu, so štirje tekmovalci iz Slovenije osvojili kar osem kolajn.

Najuspešnejši Slovenec je bil Janez Roškar iz Grosupljega, ki ji bil prvi v metu kopja, drugi v suvanju krogle in metu diska in tretji v peteroboju. Tri medalje je osvojil Janez Hudej iz Gorenjeve Informatike, in sicer v metu diska, suvanju krogle in petero-

boju. Draga Lapornik iz Vrhpolja pri Moravčah je drugo mesto dosegla v metu diska in suvanju krogle.

Janez Hudej je po vrnitvi povedal, da se je na prvenstvo pripravil s trenerjem Martinom Stepišnikom. Za kolajno v metu diska je moral izboljšati osebni in državni rekord. Konkurenca je bila močna, saj so nastopili predstavniki 20 evropskih držav.

Hinko Jerčić

V slovenski reprezentanci so bili (od leve): Zdravko Grilec, Janez Roškar, Draga Lapornik in Janez Hudej, za njimi stojita trenerja Goran Kabič in Martin Stepišnik.

Vroče poletje v podjetju Univerzale

Podjetje Univerzale Domžale se tudi po prisilni poravnavi, potrjena je bila sredi maja, spopada z velikimi težavami. Čeprav so delavci pričakovali, da bodo po prisilni poravnavi redno prejeli plače, žal ni tako. Ker njihova potrežljivost ni brezmejnna, so se odločili, da zastonj ne bodo več delali in bodo svoje pravice uveljaviti s stavko.

Napovedali so jo za 2. julij. Zahtevali so izplačilo plač za april in dogovor o rokih za izplačilo plač za maj, junij in julij, o roku izplačila regresa za letni dopust in nadomestilu za prevoz na delo in malico ter drugih prejemkov iz dela in de-

lovnega razmerja. Ker je vodstvo podjetja izpolnilo prvo stavkovno zahtevo in izplačalo plačo za april, so stavko odložili. O rokih za uresničitev drugih zahtev pogajanja še poteka. Če plača za maj ne bo izplačana do 23. julija, bodo delavci takrat začeli stavkati.

Teško je pričakovati, da bodo delavci potrpežljivo delali brez plačila. Dosedaj so že makedonci potrpeli in naredili v korist podjetja. Vsi si želijo, da bi podjetje obstalo in splavalo iz finančnih težav, vendar se likvidnostne težave ne morejo reševati le na delavčevih peči.

Justi Arnuš

Pogovor z Mirkom Vošnerjem, predsednikom zbornice varnosti in zdravja pri delu

Bo po 27. juliju vse drugače?

Še dva tedna (rok je 27. julij) je časa, da delodajalci izpolnijo svoje obveznosti, ki jim jih je določil zakon o varnosti in zdravju pri delu. O tem, kaj so dolžni narediti, smo se pogovarjali z Mirkom Vošnerjem, varnostnim inženirjem, ki je tudi predsednik zbornice varnosti in zdravja pri delu. Obveznosti po tem zakonu imajo prav vsi, ki zaposlujejo ljudi – vseh delodajalcev v Sloveniji naj bi bilo kar 160.000.

Najpomembnejša novost novega zakona je izjava o varnosti, ki jo mora delodajalec pripraviti in sprejeti v pisni obliki na podlagi predhodne ocene tveganja. Z njo določi način in ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Izjava ne velja za stalno, ampak jo je treba ob vsaki novi nevarnosti in tveganju dopolnjevati.

Med delodajalce po zakonu o varnosti in zdravju pri delu sodijo tudi individualni kmetje, ki so izjavo dolžni sprejeti, ker se tudi pri kmečkih delih dogajajo poškodbe pri delu, najpogosteje s traktorji in drugimi stroji. Če kmetija zaradi nesreče pri delu s traktorjem izgubi gospodarja, je škoda skoraj nepopravljiva.

Zadnja leta imamo v naši državi 23.000 do 25.000 poškodb pri delu. Leta 1995 jih je bilo manj, z oživiljanjem gospodarske dejavnosti (gradbeništvo, težka industrija) pa se je njihovo število povečalo. Zaradi poškodbe pri delu je posameznik v povprečju z dela odsoten 14 delovnih dni. Zaradi odsotnosti z dela pa se ne zmanjšuje le zaslužek posameznika, ampak tudi dohodek podjetja in tudi narodni dohodek. Zaradi

Mirko Vošner

bolezenske odsotnosti so tekstilna industrija in druge delovno intenzivne dejavnosti zelo prizadete in ustvarjajo veliko manj, kot bi lahko. Odsotnost z dela je tudi 15- in več odstotna.

Delodajalci se morajo zato po Vošnerjevih besedah zavedati, da ni vseeno, v kakšnih razmerah delavke in delavci delajo. Novi zakon je ozaveščenost delodajalcev že povečal, vendar še ne dovolj in tudi ne vseh. Delodajalci se odgovornosti ne morejo odpovedati, tudi če nekatere naloge prenašajo na svoje podrejene ali na zunanje institucije s področja varnosti pri delu.

Na naše vprašanje, po kakšni metodi se pripravi ocena tvega-

nja, Vošner odgovarja, da zakonodajalec metode ni natančno predpisal, dal je zgolj priporočila, po kakšnih metodah naj se ocena tveganja izdela. Bistveno pri tem je, da metoda omogoča zanesljivo ugotavljanje nevarnosti na delovnem mestu. Treba je ugotoviti, na katerih delovnih mestih so delavci v nevarnosti. Le na tej podlagi lahko delodajalec določi ukrepe za varovanje na delovnih mestih. Če neposredni organizator dela oziroma delodajalec ne zagotovi varnostnih ukrepov, lahko na takšnem delovnem mestu pristojni inšpektor delo prepove. Seveda pa je ukrepe treba določiti zlasti za delovna mesta, kjer so nesreče (tudi strojelomi, požari, zastrupitve ...) pogostejše.

Delodajalec mora določiti osebo, ki bo odgovorna za izvedbo varnostnih ukrepov. Za večino delovnih mest je treba posebej oceniti, ali so primerna na primer za nosečnice. Zanje so neprimerna okolja, v katerih je veliko vibracij, neugodna mikroklima, toksične snovi, nevarne kemikalije, prevelik fizični napor ...

Oceno tveganja podpiše njen izdelovalec. Pri pripravi naj bi sodelovala široko sestavljena ekipa strokovnjakov: specialist s področja varnosti pri delu, zdravnik specialist medicine dela, različni inženirji, tehnologi, obratovodje. Vošner je prepričan, da dobre ocene tveganja za proizvodne obrate ne morejo izdelati zgolj zunanji strokovnjaki, tudi če so zelo dobri, brez pomoči ljudi iz podjetja.

Na podlagi tako izdelane ocene tveganja delodajalec ali od nje pooblaščen odgovorna oseba podpiše izjavo o varnosti. Vanjo mora med drugim zapisati, da bo na podlagi ugotovitev v oceni tveganja izvedel vse zahtevane ukrepe proti poškodbam pri delu in okvaram zdravja zaposlenih.

Vošner pravi, da oceno tveganja lahko pripravi delodajalec s svojimi strokovnimi službami. Druga možnost je, da jo naroči pri pooblaščenem podjetju (tudi samostojnem podjetniku). V naši državi jih je licenco pridobilo okoli 150. Posamezna podjetja so specializirana za nekatere meritve in ukrepe na njihovi podlagi. Naslove podjetij z dovoljenjem za delo s področja varnosti pri delu ima Urad RS za varnost in zdravje pri

delu, ki ima tudi svojo spletno stran. Delodajalci naj se, preden oceno naročijo, pozanimajo, kakšen ugled ima posamezni zavod, podjetje ali podjetnik.

Nihče se ne slepi, da bo 27. julija vse drugače, da bo vse urejeno, da ne bo nesreč in okvar zdravja, poudarja Vošner. Je pa sprejetje zakona o varstvu in zdravju pri delu, ki začne veljati 27. julija, prvi korak naše države k skrbi, da bo delo varnejše, da bomo delali bolj zdravi in da bomo manj bolni.

Delodajalci (GZS in OZS) si zelo prizadevajo, da bi uveljavitev zakona preložili za najmanj šest mesecev za podjetja in za 18 mesecev za samozaposlene samostojne podjetnike in kmete. Te zahteve je odbor za zdravstvo, delo, družino, socialno politiko in družino obravnaval in sprejel na 8. redni seji, 3. julija letos. Tudi če bodo delodajalci uspeli, da bo državni zbor spremenil zakon o varnosti in zdravju pri delu, bodo morali vložiti veliko napora za uresničitev povzrajanih zahtev zakona.

Z novim zakonom bomo postopno dosegli tudi večjo humanizacijo dela, na katero so novi delodajalci pogosto pozabljali. Humanizacija dela pa ni cilj sama po sebi, saj vpliva tudi na povečanje produktivnosti in konkurenčnosti na svobodnih trgih.

Na naše vprašanje, koliko pa je pri nas poklicnih boleznih, je Vošner povedal, da tega povsem natančno ne spremlja nihče, in zato nimamo zanesljive evidence. Poklicne bolezni, določene v družbenem dogovoru pred dvema desetletjema, spremlja le medicina dela. Ker je ta dogovor zelo zastarel, je v pripravi nov zakon o poklicnih boleznih, ki bo to uredil veliko boljše. Med problemi, ki jih bo treba rešiti, je zlasti hrup na delovnem mestu. Najhujši je v gradbeništvu, kovinskopredelovalni industriji, metalurgiji. V tekstilni industriji ni problem intenzivnost hrupa, ampak to, da predilni stroji in statve povzročajo 87 decibelov hrupa vseh osem ur, kolikor delavec ali delavka delata. (Pred leti je bilo pri nas dovoljenih 90, po novem pa le še 85 decibelov.)

Zveza varnostnih inženirjev in tehnikov ter zbornica varnosti in zdravja pri delu si prizadevata, da bi strokovnjaki opravili svoj del odgovornosti za uresničitev novega zakona. Vseh strokovnjakov je po Vošnerjevih podatkih kakšnih 700. V tej številki niso upoštevani strokovnjaki, zaposleni v gospodarskih družbah.

Franček Kavčič

Seminar za predstavnike Stupisa

Avstrijski sindikat kovinarskih in tekstilnih delavcev (GMT) je v sodelovanju z Evropsko zvezo sindikatov za tekstil, usnje in oblačila (EGV-TBL) nedavno organiziral v Bad Hofgasteinu seminar za predstavnike sindikatov držav kandidat. Poleg domačinov in predstavnikov nemških sindikatov so se ga udeležili predstavniki sindikatov Madžarske, Češke, Slovaške, Litve. Stupis smo zastopali Tone Rozman, Martina Horžen in Jože Turkl.

Udeleženci smo sprejeli skupno izjavo, v katero smo zapisali:

“Vsi prisotni podpiramo širitev Evropske unije v vzhodno in srednjo Evropo. Zaradi pomena tekstilne, oblačilne in usnjarske industrije za gospodarski razvoj in trg delovne sile je treba za te veje gospodarstva poglobiti socialni dialog na evropski ravni. Pri tem morajo članice upoštevati tudi pristopne države.

V državah kandidatkah je treba okrepiti dialog med državnimi organi in sindikati.”

Naslednji podoben seminar bo prihodnje leto v Litvi.

J. T.

Humoreska

"Fantje, pazite, direktor prihaja!" je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi dejal rezkar Vili. "Vrag si ga vedi, kaj zopet hoče od nas."

"Zagotovo nič dobrega," je siknil skladiščnik Rudi. "Če bi imel za nas kakšno pozitivno informacijo, bi nas gotovo povabil na sestanek v upravo in se petelinil pred nami!"

"Očitno nekaj nujno potrebuje od nas," je dodal mizar Tone. "Drugače že ne bi prišel v menzo, saj si malico običajno naroči v sobo za goste!"

"Zdravo, fantje, kako ste kaj? Kako lep dan imamo, ali ne?" je dejal, ko je prisedel k naši mizi. "Mhm, kako dober ričet je danes skuhal naša Špela!"

"Ričet je že dober, pohane piške pa so še boljše," je skozi zobe stisnil Vili. "Žal pa piške in zrezke Špela pripravlja samo za naše poslovne partnerje in njihove gostitelje!"

"Sam imam teh poslovnih kosil že vrh glave, žal pa sodijo med moje delovne obveznosti. Povem vam, da ga ni boljšega kosila, kot je Špelin ričet."

"Res pa je tudi, da je ričet precej težka hrana, saj je precej masten," je dodal Tone. "Zato bi se zraven prilegel kozarček črnega vina ali hladnega piva!"

"No, ta pa bi bila lepa, da bi v naši menzi pri malici začeli deliti še alkohol! Kako pa bi potem delali? Človek mora biti pri delu popolnoma trezen in zbran, drugače od njega ni prave koristi, pa še do nesreče lahko pride. Takšno ravnanje bi nam inšpekcija za delo zagotovo odločno prepovedala," je vzkliknil direktor. "Sicer pa, fantje, naj vam zaradi tega ne bo hudo! Vino ali pivo ničemu ne koristita, samo krvni pritisk povišujeta!"

"Zakaj pa potem naša Špela skoraj vsak dan nosi buteljke v sobo za goste, kjer gostite poslovne partnerje?" je vprašala Sonja iz računovodstva. "Ali vam vino ne škodi?"

"Seveda mi, vendar se moram žrtvovati za tovarno! To je moja menedžerska dolžnost!" je vzkliknil direktor. "Žal je danes še vedno tako, da je dober posel lažje skleniti ob polni kot ob prazni mizi. Bodite srečni, da vam ni treba sodelovati na takšnih poslovnih kosilih in si uničevati zdravja. Vsi vemo, da je voda najbolj zdrava, človeka pa tudi najbolj odžaja!"

"V številnih podjetjih skrbijo za zdravje delavcev tako, da jim pravočasno izplačajo regres za letni dopust. Tako si lahko privoščijo dopust, na katerem si naberejo novih moči za delo," je dejal Rudi. "Žal mi regresa še nismo dobili, čeprav je že julij!"

"Fantje, bodite veseli, da je tako! Če bi ga dobili, bi ga zagotovo že pripravili! Zdaj pa vas še čaka," je vzkliknil direktor. "Lahko ste mi hvaležni, da vodim takšno poslovno politiko. Iz lastnih izkušenj vem, da je človek najbolj brez denarja, ko se vrne iz dopusta. Lani sva denimo z ženo na Kanarskih otokih zapravila vse do zadnjega dolarja. Letos vam bom zato izplačal regres za letni dopust jeseni ali pozimi, ko vam bo prišel denar najbolj prav."

"Zakaj pa tudi plačo vsak mesec dobimo z zamudo?" je skozi zobe po-

vprašal Vili. "Za kaj pa je to dobro?"

"Na ta način vam pomagam, da lahko čim več privarčujete in da boste obogateli," je dejal direktor. "Poglejte, če bi plačo dobili na začetku meseca, bi jo čez mesec zapravili. Ker plače ne dobite, lahko varčujete in vam plača, ki jo dobite na koncu meseca, ostane. Veste, v kapitalizmu vsi pametni ljudje varčujejo. Midva z ženo vsak mesec naloživa v banko vsaj polovico mojih deviznih dnevnic. Lahko ste mi hvaležni, da vodim takšno poslovno politiko, ki tudi vam omogoča, da boste nekaj prihranili za varno starost in svoje otroke."

"Direktor, mi bi vam bili bolj hvaležni, če bi kupili kakšen nov stroj in ne samo novih foteljev in novega pohištva za vašo pisarno," je dejal strugar Lojze.

"Oh, fantje, bodite veseli, da imamo še stare stroje, na katerih znate delati," je odvrnil direktor. "V sosednji tovarni so kupili nove stroje, zdaj pa delavci že več mesecev vse popoldneve preživijo na usposabljanju. Žene in otroci očete tako redko vidijo, da so že skoraj pozabili, kako izgledajo. Lahko ste mi hvaležni, da vas bom s svojo poslovno politiko tega obvaroval. Naše podjetje raje investira v poslovne prostore, kjer sprejemam poslovne partnerje. Sami veste, da je pri teh stvareh najbolj važen prvi vtis. Naj naši poslovni partnerji takoj vidijo, da imajo posla s sodobno in moderno tovarno!"

Čeprav še nismo do konca pojedli ričeta, smo počasi vsi začeli vstajati.

"Fantje, počakajte še za trenutek. Nekaj bi vas še rad povprašal," je končno prišel s svojo pravo barvo na dan direktor. "Kdo želi prihodnji teden delati nadure?"

"Saj imamo ta mesec že vsi več nadur, kot bi jih smeli imeti po zakonu," je odvrnil Rudi.

"Že, že," je pomencal direktor. "Samo sprašujem, če kdo želi še delati nadure."

Vsi smo molčali.

"Fantje, tako ne bomo nikamor prišli," je dejal direktor. "Sami veste, da delo mora biti opravljeno, saj moramo naslednji teden izdelke poslati v izvoz. Kdo pa bo delal nadure, če ne vi?"

"Najbolje bo, gospod direktor, da kar sami zavihate rokave in se lotite dela," se je iz ozadja oglasila kuharica Špela. "Veste, fizično delo bi bilo za vas zelo zdravo, saj bi se lahko znebili odvečnega holesterola in odvečnih kilogramov. Redna fizična aktivnost in gibanje znižujeta tudi krvni tlak. Poleg tega pa bi lahko še veliko privarčevali. Z ženo bi lahko v banko naložila še vaš zaslužek od nadur v proizvodnji, če bi vam podjetje nadure slučajno izplačalo. Vidite, gospod direktor, vsi delavci vas imajo tako radi, da nihče noče delati nadur, saj se vsi zavedajo, da bi delo, ki ga ponujate njim, najbolj koristilo ravno vam. Lahko ste jim hvaležni za to, kakšno razumevanje imajo do vas in vaših problemov!"

Direktor je samo debelo pogledal, nato pa se je zavrtel na peti in brez besed odšel. Zdaj vsi čakamo, kaj bo s Špelo. Res pa je, da nima več veliko do upokojitve, zato lahko pove, kar misli.

Iz dnevnika delavca Jožeta

Hvaležnost

nerji takoj vidijo, da imajo posla s sodobno in moderno tovarno!"

Čeprav še nismo do konca pojedli ričeta, smo počasi vsi začeli vstajati.

"Saj imamo ta mesec že vsi več nadur, kot bi jih smeli imeti po zakonu," je odvrnil Rudi.

"Že, že," je pomencal direktor. "Samo sprašujem, če kdo želi še delati nadure."

Vsi smo molčali.

"Fantje, tako ne bomo nikamor prišli," je dejal direktor. "Sami veste, da delo mora biti opravljeno, saj moramo naslednji teden izdelke poslati v izvoz. Kdo pa bo delal nadure, če ne vi?"

"Najbolje bo, gospod direktor, da kar sami zavihate rokave in se lotite dela," se je iz ozadja oglasila kuharica Špela. "Veste, fizično delo bi bilo za vas zelo zdravo, saj bi se lahko znebili odvečnega holesterola in odvečnih kilogramov. Redna fizična aktivnost in gibanje znižujeta tudi krvni tlak. Poleg tega pa bi lahko še veliko privarčevali. Z ženo bi lahko v banko naložila še vaš zaslužek od nadur v proizvodnji, če bi vam podjetje nadure slučajno izplačalo. Vidite, gospod direktor, vsi delavci vas imajo tako radi, da nihče noče delati nadur, saj se vsi zavedajo, da bi delo, ki ga ponujate njim, najbolj koristilo ravno vam. Lahko ste jim hvaležni za to, kakšno razumevanje imajo do vas in vaših problemov!"

Direktor je samo debelo pogledal, nato pa se je zavrtel na peti in brez besed odšel. Zdaj vsi čakamo, kaj bo s Špelo. Res pa je, da nima več veliko do upokojitve, zato lahko pove, kar misli.

Hilda in Pepi

V sindikalnem delu se kujeta tovarištvo in prijateljstvo med ljudmi. Tudi nekdanji predsednik Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije **Jože Gaube** – **Pepi** in nekdanja sekretarka tega sindikata **Hilda Žežko** sta v letih, ko sta skupaj vodila enega večjih in najbolj raznolikih sindikatov znotraj velike družine ZSSS, postala prijatelja. Naša kamera ju je ujela, ko sta v teh vročih poletnih dneh ob kozarčku hladne pijače obujala spomine in se pri tem veselo smejala. Kdo ve, ali zato, ker sta dobro opravila svoje delo in imata mirno vest, ali zato, ker uživata zasluženi pokoj? Morda pa zato, ker sta zadovoljna z delom svojih naslednikov, ki jim še vedno rada priskočita na pomoč s svojimi izkušnjami.

Gosenica

"Natakar, v solati sem našel gosenico! Zakaj je niste oprali?"

"Le zakaj bi jo? Ali bi jo morebiti pojedli, če bi jo opral!"

Zeja

Dva direktorja sta bila na poslovnem kosilu v hotelu. Prvi je naročil postrv na žaru, drugi pa svinjjsko pečenko.

"Natakar, prinesite mi litrček rdečega. Riba mora plavati," je dejal prvi.

"Natakar, meni pa prinesite litrček belega. Svinjja mora piti!"

Kure

"Na vrtu so mi vse uničile sosedove kure!"

"K meni pa jih ni več!"

"Kaj pa si storila?"

"Nič. Samo ponoči sem na svoj vrt nastavila deset jajčk, zjutraj pa sem jih prav počasi pobrala – tako da je videla soseda!"

Predstavniki Svobodnih sindikatov obiskali Zavod dr. Marijana Borštnarja v Dornavi

Glas harmonike je segel do ušes in src varovancev

Podružnica Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva v Zavodu dr. Marijana Borštnarja v Dornavi, ki jo vodi **Lojz Horvat**, je konec prejšnjega tedna povabila na obisk predstavnike republiškega in območnega odbora svojega sindikata dejavnosti ter vodstva Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in območne organizacije ZSSS na Ptuj. Goste **Dušana Semoliča**, **Milana Utroša**, **Borisa Frajnkoviča**, **Darinko Auguštinera**, **Jožeta Korosca**, **Martina Muršiča**, **Danila Vedlina**, **Lojzeta Raška**, **Marjana Ferčeca**, **Bogdana Godniča** je sprejel direktor zavoda **Milenko Rosič** in jih seznanil z dejavnostjo zavoda in s problemi, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Med drugim je povedal, da imajo v zavodu 320 varovancev v domskem varstvu, 50 pa v dnevnem. Med varovanci je največ otrok z duševnimi in psihofizičnimi motnjami. Zanje skrbi

360 delavcev. Vrsto let je imel zavod svoje prostore v starem dvorcu v Dornavi, leta 1990 pa so del otrok preselili v nove prostore. Letos so ob njih postavili še nekaj novih zgradb, kamor bodo kmalu preselili večino drugih varovancev.

Predstavniki Svobodnih sindikatov so se zanimali zlasti za pogoje, v katerih živijo varovanci, poleg tega pa so postavili tudi več vprašanj v zvezi z delom in položajem delavcev v zavodu, ki opravljajo zares zahtevno in odgovorno delo. Po pogovoru je direktor zavoda gostom razkazal še nove sodobne in zelo lepo urejene in vzdrževane prostore. Gosti so si ogledali tudi mini živalski vrt, v katerem varovanka **Darja Ciglar** skrbi za goske, račke, pape, fazane in druge male živali, pa tudi za majhno srnico. Varovanci se malih živali razveseljujejo na sprehodih po dvorišču, ki ga krasijo tudi drevesa in nasadi rož.

V zgodnjih popoldanskih urah, ko je poletno sonce še močno pripekalo, pa so se gostitelji in gosti na nogometnem igrišču v Dornavi pomerili tudi v malem nogometu. Po koristnih pogovorih in zanimivih ogledih se je malce rekreacije vsem prileglo, čeprav je vse na igrišču vročina hudo zdelovala. Kot zanimivost naj povemo, da žoge tokrat niso br-

cali samo moški, pač pa so obe ekipi okrepile tudi ženske, ki so dokazale, da znajo prav tako spretno zabijati gole. Po tekmi, ki se je končala s prepričljivo zmago domačinov, so se gosti in gostitelji zadržali še na družabnem srečanju. Pridružili so se jim tudi varovanci zavoda, ki jim je nogometna tekma popestrila popoldne. Nogometna tekma je bila prispevek k izboljšanju razpoloženja, za kar delavci zavoda z organizacijo različnih prireditev skrbijo vse leto. Sindikalistom je to uspelo, še posebej, ko je **Marjan Ferčec** raztegnil svojo harmoniko. Njen glas in lepe slovenske pesmi so se razlegale po Dornavi in do ušes in src varovancev Zavoda dr. Marijana Borštnarja.

Tomaž Kšela

Varovanka Darja Ciglar (druga z leve) je gostom pokazala tudi srnico, za katero skrbi.

Na nogometni tekmi so gole zabijale tudi ženske.

Glas harmonike in vesela pesem sta se razlegala po Dornavi.

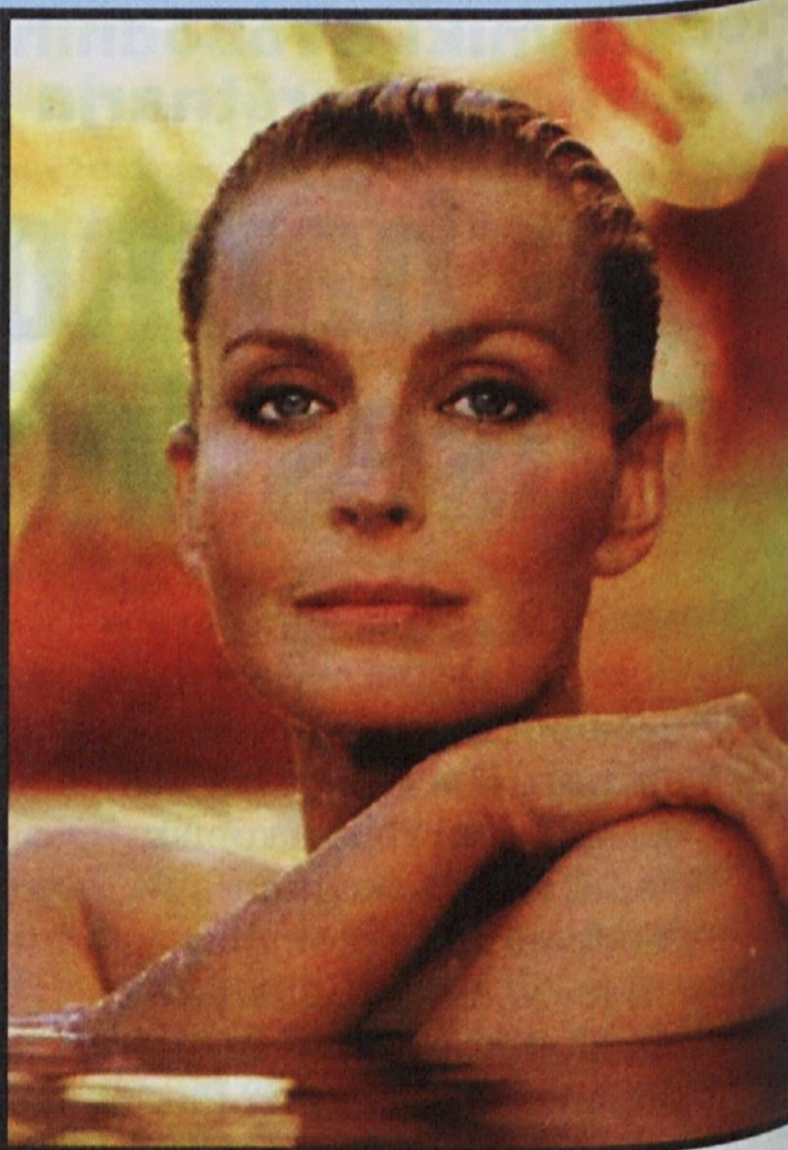

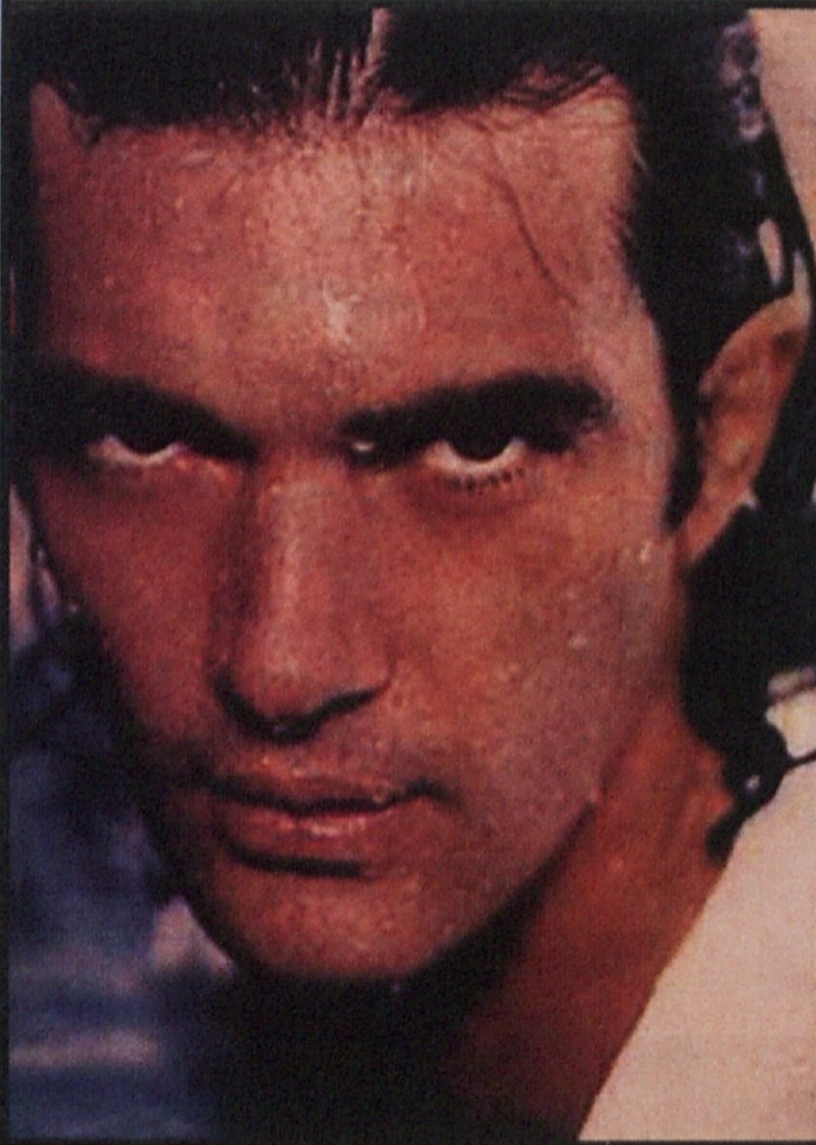
Prijateljski stisk roke po tekmi.

Predstavnike ZSSS sta sprejela predsednik sindikata Lojz Horvat (prvi z desne) in direktor Milenko Rosič (drugi z desne).

Nova Delavska enotnost	SVET	PISAR-NISKI USLUZ-BENEC	SMOG	PUNČKA IZ LECTA, LILIKA	KRAJ NA CIPRU, JZ OD NIKOZIJE	GLAVNA MAKE-DONSKA REKA	LADO LESKOVAR	JEZIK ŽIDOV V NEMCIJI IN VZH. EVROPI	LETNI POSEK	KRAJ NA KOSOVU, BLIZU DJAKOVICE	NATANČEN VZOREC MERE ALI UTEŽI	CARI-NARNA		
ADRESAT														
POVELJ-STVO VOJ-NE MOR-NARICE														
SLOV. KANT-AVTOR (ADI)							POBIRALEC DACA GR. MUZA POEZIJE							
SLOV. PESNICA TAUFER					BREŽALK. PIJAČA NEMŠKI DENAR					LITIJ DOLG, OZEK KOS BLAGA				
ŠTEVNIK		RISBA, SKICA		VOJAŠKI POHOD VELIK NERED				GLAS LIT. JUNAKINJA ANDERSEN NEXOJA						
SLOV. PEVKA KOVAČ							GOZDNA ŽIVAL MESTO NA SP. SAŠKEM NEMCIJA							
Avtor: Rudi Murn	DESNI PRITOK MOZELE POBOTANJE					MAMINA SESTRA					RUBIDIJ ANDREJ ZAJC		STAR GERMAN	HROŠC, LIČINKA UNICUJE VINSKO TRTO ? GEORG »CALAJUSKI MEŠČANI« DRAMA ARTHUR (KRAJSE)
PLOD STROCNIC						KULTUR-NOST ANG. FILM. IGRALEC BOGARDE								
OGNOJITEV						DUŠAN NOVAK PREDLOG				ŽENSKA, KI ZIDA ČTIVO, BERILO				
ETIOPSKI KNEZ				OČE	VZOR GOROVJE V ZAH. MAKEDON.					OSKRBOVA-LEC CESTE RAFKO IRGOLIČ				
ANTON TROST		MESTO V OHIU, ZDA SLAVKO HREN						DRŽAVNA BLAGAJNA DANSKI BIOKEMIK NOBEL. 1948				SUKANEC KAMNINA IZ GLINE IN APNENCA		
IME SOVJET. VESOLJ. LADIJ						Nagrada križanka št. 27	GORSKI REŠEVALNI COLN KODRAST ČLOVEK				GRŠKA POKRA-JINA, ELIDA			NIKO KURENT
BIVŠI GUVERNER BANKE SLOVENIJE					NAMEN	ŽIVAL, RIJE V ZEMLJI MAJHNA KLADA				FRANC. TEROR. ORGANI-ZACIJA	SODNIŠKI IZREK V OBLIKI OBSODBE			
											SLOV. PEVKA KOVAČIČ	MESTNI NASAD		
												OBLAK VATROSLAV FRANC. IZDELOV. KLAVIRJEV		EGIPT. PREDSED. (ANVAR) SPODNJI DEL NOGE PRI PRAŠIČU
								GRAFIČNO ZNAMENJE, ZVEZDICA ST. JAP. PRESTOL.						
									ARNE – DANSKI BIOKEMIK NOBE. 1948	ALOJZ REBULA		VODNI VRTINEC (ZASTAR.) CESTA (LAT.)		
									KAISER GEORG – NEMŠKI DRAMATIK	USTA-LJENO PONAVLJA-NJE CESA				
									ERARD – FRANC. IZDELOV. KLAVIRJEV	MAJHEN OTROK				
									ERATO – GR. MUZA LJUBEZEN. POEZIJE	ITAL. PESNICA NEGRI			TANTAL	

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 27 (12. 7. 2001):

- 1: .....
- 2: .....

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljene na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točenega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka 23. julija 2001.**

Pravilna rešitev gesel iz 25. letošnje številke Nove Delavske enotnosti: 1. FLORIDA, 2. MIAMI, 3. TURIZEM, 4. PLAŽA. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Darko Strahovnik**, Prešernova 6, 3320 Velenje.